SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Jiří Doležel

Fotoskupina při LŠU v Olomouci pod vedením Miloslava Stibora

teoretická bakalářská práce

Opava 2012

FOTOSKUPINA PŘI LŠU V OLOMOUCI POD VEDENÍM MILOSLAVA STIBORA

PHOTOGROUP BY LŠU OLOMOUC LED BY MILOSLAV STIBOR

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí bakalářské práce: Prof. Mgr. Jindřich Štreit
Oponent: Miroslav Myška

JIŘÍ DOLEŽEL

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2012

Abstrakt
Tématem bakalářské práce je činnost fotoskupiny výtvarného oboru Lidové školy umění (VO LŠU) v Olomouci, která působila pod vedením Miloslava Stibora v letech 1984–1988. Práce se zaměřuje na pedagogický, umělecký v neposlední řadě i na lidský vliv Miloslava Stibora, jenž své žáky výrazně ovlivnil a nasměroval lidsky i profesně v době utváření charakteru a hledání svého místa na tomto světě. Sleduje vznik fotoskupiny, splynutí různých osobností v jeden umělecký celek, organizování výstav a její zánik odchodem Miloslava Stibora do penze. Dále jsou zaznamenány zejména profesní osudy vybraných členů od roku 1989 do dneška, tedy do roku 2012.

Abstract
The topic of this Bachelor's Degree work is to decribe and analyze activities of a photo-group who – under the leadership of Miloslav Stibor – attended People's School of Art Olomouc, the Visual Art Section in 1984–1988. The focus is on Miloslav Stibor's pedagogical, artistic and human influence on the group's members and his significant impact on his students during the time their characters were forming and they were searching for their place in life. The author follows the photo-group's story since its formation, through merging indivuduals into one art entirety, organizing exhibitions, till its ending after Miloslav Stibor's retirement. The work also captures stories and further professional careers of seven core members of the photo-group between 1989 and 2012.

Klíčová slova
Lidová škola umění, fotoskupina VO LŠU Olomouc, fotoskupina, Miloslav Stibor, Michal Macků, Jiří Kopáč, Petr Zatloukal, Martina Müllerová, Jiří Hlobil, Josef Masničák, Markéta Ondrušková, Miroslav Schubert, Petr Zatloukal, Milena Valušková.

Keywords
People's School of Art, People's School of Art Olomouc – the Visual Art Section, photo-group, Miloslav Stibor, Michal Macků, Jiří Kopáč, Petr Zatloukal, Martina Müllerová, Jiří Hlobil, Josef Masničák, Markéta Ondrušková, Miroslav Schubert, Petr Zatloukal, Milena Valušková.

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: 2011/2012

Studijní program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Tvůrčí fotografie (TF)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
DOLEŽEL Jiří	Urxova 15, Olomouc	F070941

TÉMA ČESKY:

T: Fotoskupina při LŠU v Olomouci pod vedením Miloslava Stibora.

NÁZEV ANGLICKY:

T: Photogroup by LŠU Olomouc led by Miloslav Stibor.

VEDOUCÍ PRÁCE:

Prof. Mgr. Jindřich ŠTREIT - ITF

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Zmapovat fotografickou činnost fotoskupiny VO LŠU Olomouc, která působila pod vedením Miloslava Stibora v letech 1984 až 1988 a profesní vývoj vybraných členů do dnešních dnů. Zhodnotit vliv osobnosti Miloslava Stibora na členy fotoskupiny. Badatelsky prozkoumat dostupné zdroje informací ve veřejných i soukromých archivech a v dobovém tisku.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Birgus, Vladimír Stiborova Fotografie pro lidové školy umění, Československá fotografie 8/1981 str. 349
Dusík, David Fotografické výstavy v Galerii V podloubí v Olomouci, bakalářská diplomová práce(2012)
Dvořák, Karel Miloslav Stibor, publikace, edice Podoby, fotografická řada, svazek 4 (1984)
Horníček, Miroslav - Baran, Ludvík: Miloslav Stibor. Profil, Ostrava (1990)
Kavčáková Alena, Myslivečková Hana, Vydra Josef (1884-1959) v kontextu umělecké a výtvarně pedagogické avantgardy 20. století: historie a současnost univerzitního výtvarného vzdělávání v Olomouci, vydala Univerzita Palackého v Olomouci, (2010)
Kopáč, Jiří Banát, krajané v Rumunsku, katalog k výstavě, Grapo, (2000)
Macků, Michal K sídlišti 8, publikace do předmětu Dokumentární fotografie, IVF (1988)
Proměny v čase, katalog, Výstava výtvarných prací žáků a studentů Základní umělecké školy Miloslava Stibora v Olomouci, vydalo Vlastivědné muzeum Olomouc (2010)
Rozsíval, Pavel Fotograf Michal Macků, magisterská diplomová práce (2005)
Rywiková, Bohdana: Co všechno řeknou fotografie - povídání o fotoskupině VO - LŠU v Olomouci, Kulturní měsíčník, Ostrava, 1989, č. 2, str. 17 - 18
Skleník, kapitoly z dějin olomoucké výtvarné výchovy 1969 - 1989 katalog k výstavě, vydalo Muzeum moderního umění v Olomouci (2009)
Sobotka, Jakub Monografie Milena Valušková, bakalářská diplomová práce (1996)
Stibor, Miloslav Fotografie pro lidové školy umění, Státní pedagogické nakladatelství (1982)
Stibor, Miloslav, Fotografie, publikace k výstavě, vydalo Muzeum moderního umění v Olomouci (2007)
Stibor, Miloslav Čím jsem byl, byl jsem rád, 1927 - 2007 katalog k osmdesátinám Miloslava Stibora, tiskárna ČD Olomouc (2007)
Vaněk Miroslav, Mücke Pavel, Pelikánová Hana, Naslouchat hlasům paměti, teoretické a praktické aspekty orální historie ? Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, (2007)
Zatloukal Petr, Gaudeamus, Univerzita Palackého v Olomouci, (2009)

Poděkování
Mé poděkování patří všem, kteří mi poskytli rozhovory, archivní materiály, vzpomínky a čas. Jsou to především Eva Stiborová, Jiří Hlobil, Martina Mülerová, Jiří Kopáč, Markéta Ondrušková, Michal Macků, Josef Masničák, Miroslav Schubert, Petr Zatloukal, Milena Valušková, Štěpánka Bieleszová, Vladimír Birgus, Ladislav Daněk, Jan Světlík, David Dusík, Maja Ošťádalová, a další. Dále děkuji Jindřichu Štreitovi za podnětné připomínky, odborné vedení a rady při vzniku práce. A také děkuji za pomoc, podporu a trpělivost i svým nejbližším.

Prohlášení
Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

Souhlas
Souhlasím, aby tato práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do Umělecko-průmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách www.itf.cz.

Jiří Doležel
V Opavě dne 21. srpna 2012
© 2012 Jiří Doležel
Institut tvůrčí fotografie FPF
Slezská univerzita v Opavě

Obsah

Stručný osobní a pedagogický životopis Miloslava Stibora. 7

Vznik skupiny 12

- Székesfehérvár 13
- Nový Hrozenkov 14
- Splynutí 17
- Výstavy 19
- Zánik skupiny 22
- Pokračování odkazu 23
- Skupina po skupině 25
- Další členové skupiny 26

Jiří George Hlobil 28

Jiří Kopáč 32

Michal Macků 37

Josef Masničák 43

Martina Müllerová (Hlobilová) 48

Markéta Ondrušková (Kožušníková) 53

Miroslav Schubert 56

Petr Zatloukal 61

Závěr 71

Přílohy 73

- Z rozhovoru s Martinou Müllerovou ze dne 12. dubna 2012 73
- Z rozhovoru s Petrem Zatloukalem ze dne 11. dubna 2012 73
- Společné výstavy fotoskupiny Miloslava Stibora při VO LŠU v Olomouci z let 1987–1995. 74

Literatura 75

Jmenný rejstřík 77

Stručný osobní a pedagogický životopis Miloslava Stibora.

Miloslav Stibor se narodil v rodině prvorepublikového důstojníka Československé armády, majora Karla Stibora. Vztah k fotografování převzal od svého otce, který sám rád fotografoval. Po vzoru otce se chtěl i Miloslav Stibor stát důstojníkem a sloužit v Československé armádě. Po válce se rozhodl nastoupit dráhu letce a přihlásil se do Vojenské letecké akademie v Hradci Králové. Letecká nehoda v roce 1947, kdy spolu s instruktorem naštěstí přežil pád letadla, mu zabránila ve vysněné kariéře vojenského letce pokračovat.

Havarie letadla Dne 19. května 1947 havaroval u Chrudimi cvičný vojenský letoun. Posádka: rotný Josef Meduna a pilotní žák Miloslav Stibor utrpěli vážná zranění. Příčinou havarie bylo vysazení motoru a zachycení letounu o elektrické vedení. - TMNO

Obr. 1. Fotografie havarovaného letounu s článkem o jeho havárii v dobovém tisku (foto:autor neznámý)

Miloslav Stibor je okolnostmi donucen přehodnotit kurz dosavadního směřování a hlásí se na Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci ke studiu výtvarné výchovy a deskriptivní geometrie. Studium v roce 1952 zakončuje doktorátem z dějin umění (titul PaedDr).

Po studiích začíná vyučovat fyziku a výtvarnou výchovu na přerovském gymnáziu a výtvarnou výchovu na zdravotní škole v Lipníku nad Bečvou. V roce 1953 Stibor nastupuje na uvolněné místo učitele výtvarné výchovy na olomouckém Gymnáziu Jiřího z Poděbrad, učí deskriptivní geometrii. Mimo řádné vyučování zde vede i odpolední kroužek výtvarné výchovy.

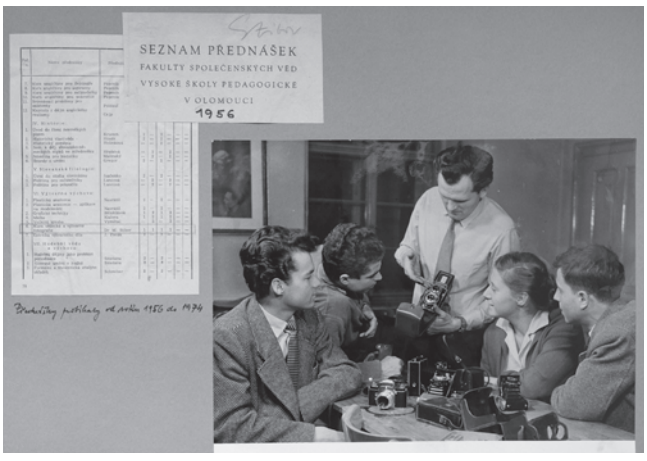

Obr. 2. Fotografie z výuky na katedře výtvarné výchovy UP a seznam přednášek, 1956.

Stibor samotný není dostatečně spokojen s tím, jak je schopen vyjadřovat se v malbě, a začíná se postupně více zajímat o fotografii a možnosti jejího výtvarného využití. Výsledkem jeho vlastních snah je přenášení svého zájmu o fotografii na žáky výtvarného kroužku, při kterém zřizuje fotografickou sekci. Sám ze své podstaty soutěživý typ člověka, obesílá pracemi svých žáků domácí i zahraniční výtvarné soutěže a získává řadu ocenění, mimo jiné například v Rakousku, Polsku, Německu, ale i v Japonsku.

Obr. 3. Pozvánka na výstavu fotografií posluchačů přednášek M. Stibora, 1959.

Díky nezvyklé aktivitě a nepřehlédnutelnému množství úspěchů si mladého pedagoga brzy všímají nejen na krajském učitelském ústavu v Olomouci, ale i na odboru uměleckých škol Ministerstva školství. Když se v roce 1960 tamní úředníci rozhodují o zřízení lidové školy umění (LŠU) v Olomouci, je právě Miloslav Stibor pověřen založením po Praze druhé lidové školy umění výtvarného zaměření v tehdejším Československu.

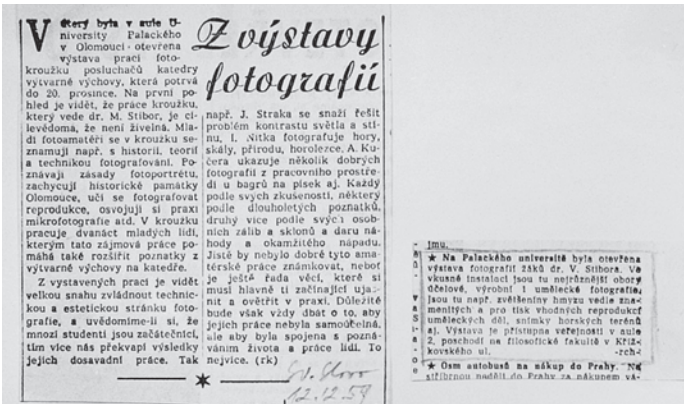

Z výstavy fotografií

V úterý byla v aule University Palackého v Olomouci otevřena výstava prací fotokroužku posluchačů katedry výtvarné výchovy, která potrvá do 20. prosince. Na první pohled je vidět, že práce kroužku, který vede dr. M. Stibor, je cílevědoma, že není živelná. Mladí fotoamatéři se v kroužku seznamují např. s historií, teorií a technikou fotografování. Poznávají zásady fotoportrétu, zachycují historické památky Olomouce, učí se fotografovat reprodukce, osvojují si praxi mikrofotografie atd. V kroužku pracuje dvanáct mladých lidí, kterým tato zájmová práce pomáhá také rozšířit poznatky z výtvarné výchovy na katedře.

Z vystavených prací je vidět velkou snahu zvládnout technickou a estetickou stránku fotografie, a uvědomíme-li si, že mnozí studenti jsou začátečníci, tím více nás překvapí výsledky jejich dosavadní práce. Tak např. J. Straka se snaží řešit problém kontrastu světla a stínu, I. Vitka fotografuje hory, skály, přírodu, horolezce, A. Kučera ukazuje několik dobrých fotografií z pracovního prostředí u bagrů na písek aj. Každý podle svých zkušeností, některý podle dlouholetých poznatků, druhý více podle svých osobních zálib a sklonů a daru náhody a okamžitého nápadu. Jistě by nebylo dobré tyto amatérské práce známkovat, neboť je ještě řada věcí, které si musí hlavně ti začínající ujasnit a ověřit v praxi. Důležité bude však vždy dbát o to, aby jejich práce nebyla samoúčelná, ale aby byla spojena s poznáváním života a práce lidí. To nejvíce. (rk)

★

12.12.59

Ímu.

★ Na Palackého univerzitě byla otevřena výstava fotografií žáků dr. V. Stibora. Ve věcném instalaci jsou tu nejrůznější obory účelové, výrobní i umělecké fotografie. Jsou tu např. zvětšeniny hmyzu vedle znamenitých a pro tisk vhodných reprodukcí uměleckých děl, snímky horských terénů aj. Výstava je přístupna veřejnosti v aule 2. poschodí na filosofické fakultě v Křížkovského ul. -rch-

★ Osm autobusů na nákup do Prahy. Na stříbrnou medaili do Prahy za nákupem vá-

Obr. 4. Recenze výstav v dobovém tisku, (Svobodné slovo 12. prosince 1959).

Stibor v té době působí již čtyři roky na Univerzitě Palackého[1], kde vede předmět „Kurs vědecké a výtvarné fotografie". A takto na tuto dobu vzpomíná v rozhovoru se Štěpánkou Bieleszovou v roce 2009:

„*Koncem roku 1955 se na mne obrátil vedoucí katedry doc. Alois Kučera, zda bych chtěl na katedře fotografii řádně vyučovat. Neměl jsem námitky, vždyť provoz na katedře jsem znal velice dobře, rovněž fotografií jsem se zabýval s žáky posledních ročníků na Jedenáctileté střední škole Jiřího z Poděbrad a mé styky s fotografickým světem byly natolik bohaté, že zaručovaly potřebnou kontinuitu. Přesto návrh doc. Kučery byl odvážný, poněvadž na žádné z obdobných vysokých škol se fotografie dosud nevyučovala.*"[2]

Miloslav Stibor systematicky zpracovává základní výukové okruhy pro čtyři výukové semestry. Začíná vyučovat na základě vlastních skript, která jsou řazena do čtyř základních okruhů. Jsou jimi přednášky a semináře z teorie fotografie, z oblasti vědecké, umělecké
a dokumentární fotografie. Jednotlivé předměty obsahují například dějiny fotografie, techniku

1 Miloslav Stibor na Univerzitě Palackého vyučoval fotografii až do roku 1975.

2 Kavčáková Alena, Myslivečková Hana: Vydra Josef (1884–1959) v kontextu umělecké a výtvarně pedagogické avantgardy 20. století: historie a současnost univerzitního výtvarného vzdělávání v Olomouci, vydala Univerzita Palackého v Olomouci, (2010)

Obr. 5. Galerie pedagogů Institutu výtvarné fotografie, 1988.

a vyvolávání fotografií a filmů v temné komoře, krajinářskou fotografii, principy osvětlování, reportáž, dokument, portrét, zátiší a další, nabízející zvládnutí fotografických dovedností.
Miloslav Stibor rozvíjí model přednášek (který později aplikuje na lidové škole umění), praktických cvičení a demonstrací v ateliéru a temné komoře a v neposlední řadě i besedování se studenty nad zhotovenými pracemi a závěrečným prezentováním nejlepších studentských prací formou výstav.

Olomoucká lidová škola umění vzniká v rekordním čase. Stibor je Krajským učitelským ústavem pověřen založením LŠU v květnu 1960. Přes prázdniny se mu daří, díky jeho nadšení, kontaktům a diplomatickému talentu, poskládat učitelský sbor a vyjednat pro nadcházející školní rok 1960/1961 provizorní prostory na Univerzitě Palackého v budově bývalého kapitulního děkanství. Blíže popisuje vznik Lidové školy v Olomouci paní Eva Stiborová takto:
„Manžel s výtvarným kroužkem často obesílal výstavy, a tak si ho všimlo i ministerstvo, a když se rozhodli, že budou zakládat přímo školy, které by těm dětem zaručovaly nějaké odborné vedení a hlubší znalost, tak byl vyzván ministerstvem, aby nějakou takovou školu založil v Olomouci. Zatím byla jediná v Praze a v Olomouci byla založena jako druhá. A manžel se toho velice rád ujal, protože byl v té době ještě mladý učitel, měl něco málo přes třicet, takže do toho šel a chtěl to dělat. Líbilo se mu to a věřil, že to bude dobré. Tato lidová škola umění vznikla v roce 1960, teď je to základní umělecká škola. Prostě to vzniklo z ničeho. Hudebníci ti to měli trošku usnadněné tím, že třeba Žerotín, velká zájmová skupina, existovala jako spolek již z dob Rakouska. A ta výtvarná činnost nebyla původně nijak podchycena. Takže až teprve tyto lidové školy umění, tzv. lidušky, podchytily děti, které měly zájem o výtvarné umění. A manžel, protože se začal zajímat o fotografii, vedl fotografie v rámci výtvarného

kroužku. Fotografie byla v té době čistě jenom zájmová činnost, o které se i odborníci dohadovali, jestli to může nebo nemůže být nějaké umění.“[3]

Obr. 6. Výuka fotokroužku LŠU v exteriéru, 1967.

Od jara roku 1961 se škola už trvale zabydluje v nedalekém Domě armády. Na začátku sedmdesátých let, v době tuhé normalizace, však musí LŠU vojenské prostory opustit. Dočasně se škola stěhuje do základní školy na Čajkovského ulici. Mezitím jí město přiděluje zchátralou budovu na Pionýrské ulici. Budoucí lidová škola umění prochází náročnou rekonstrukcí a výuka je ve zkolaudovaných prostorách zahájena školním rokem 1976/1977.

Miloslav Stibor v roce 1979 rozšiřuje své portfolio výuky fotografie o pozici externího pedagoga[4] na Institutu výtvarné fotografie (IVF v tomto období získává dočasné zázemí na „Stiborově“ olomoucké lidové škole umění). Zkušený pedagog se na dlouhá léta stává jedním z pilířů učitelského sboru Institutu.

V témže roce Miloslav Stibor vydává dlouho očekávanou knihu *Fotografie pro lidové školy umění.* Publikaci vytvářel a skládal postupně, od svých pedagogických začátků na poli fotografie v roce 1955, kdy začal na katedře výtvarné výchovy UP fotografii vyučovat. Učebnice vychází ze struktury Stiborových kurzů fotografie na katedře výtvarné výchovy Univerzity Palackého.

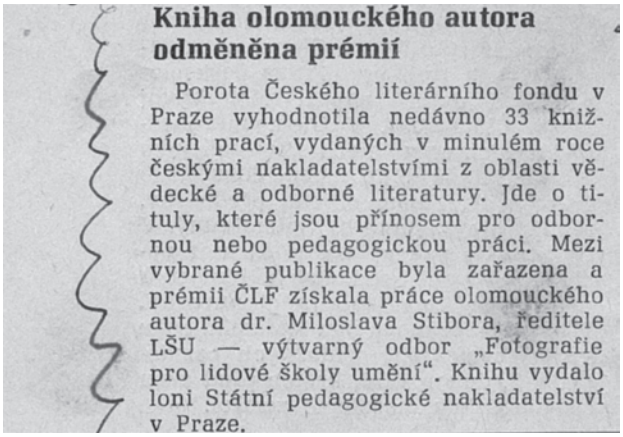

Kniha olomouckého autora odměněna prémií

Porota Českého literárního fondu v Praze vyhodnotila nedávno 33 knižních prací, vydaných v minulém roce českými nakladatelstvími z oblasti vědecké a odborné literatury. Jde o tituly, které jsou přínosem pro odbornou nebo pedagogickou práci. Mezi vybrané publikace byla zařazena a prémii ČLF získala práce olomouckého autora dr. Miloslava Stibora, ředitele LŠU — výtvarný odbor „Fotografie pro lidové školy umění“. Knihu vydalo loni Státní pedagogické nakladatelství v Praze.

Obr. 7. Stráž lidu, 1980.

3 Rozhovor Jiřího Doležela s paní Evou Stiborovou ze dne 19. března 2012

4 Miloslav Stibor na Institutu výtvarné fotografie (později Institut tvůrčí fotografie) vyučoval disciplíny které sám mistrovsky ovládal, ateliérové osvětlení, akt, a fotografii plastiky a architektury.

Kniha *Fotografie pro lidové školy umění* působí na první pohled z hlediska dnešních standardů díky zhuštěným kapitolám dosti nepřehledně. Až po několikerém prolistování se čtenář začíná orientovat a nacházet její vnitřní systém. V první části se autor věnuje vymezení základních pojmů a osvětluje vznik a dějiny fotografie. Ve druhé, technické, a podstatně obsáhlejší části publikace Miloslav Stibor čtenáře seznamuje se skladbou obrazu či vybranými obory fotografie. Dále pak s typy dobových fotoaparátů a objektivů, technikou negativního a pozitivního procesu, přínosně rovněž osvětluje zásady práce, ve které sám vynikal, práce v temné komoře. Kniha je v dějinné části vybavena fotografiemi zásadních autorů pro vývoj tohoto média, v odborné části je uvedeno mnoho Stiborových ilustrativních snímků, které průběžně pořizoval pro potřeby své pedagogické činnosti.

Vladimír Birgus v dobové kritice ke knize uvádí:
„*Po několika letech konečně loni vyšla ve Státním pedagogickém nakladatelství v Praze velmi potřebná učebnice Fotografie pro lidové školy umění. Její autor – známý fotograf a dlouholetý ředitel LŠU v Olomouci dr. Miloslav Stibor – měl nelehký úkol, protože musel hutnou a rozličným věkovým kategoriím přístupnou formou vysvětlit nejen základy fotografické techniky, jimiž se zabývá sice poměrně bohatá, u nás však většinou rozebraná literatura, ale i elementární poznatky z teorie a dějin fotografie, i ze skladby fotografického obrazu. Tedy z oborů, jimž je u nás dosud věnována velmi malá pozornost.*“[5]

Stiborova kniha se v roce 1980 dočkala ocenění Českého literárního fondu za přínos pro odbornou nebo pedagogickou práci. Dalším vyznamenáním pro Miloslava Stibora je bezesporu také skutečnost, že pro značný zájem veřejnosti se dočkala ještě dvou tuzemských upravených vydání.

Obr. 8. Přednáška Miloslava Stibora na IVF, 1988.

5 Birgus, Vladimír: Stiborova Fotografie pro lidové školy umění, Československá fotografie 8/1981 str. 349

Vznik skupiny

V roce 1984 vydává ministerstvo školství směrnici, která umožňuje lidovým školám umění věnovat se fotografii jako speciálnímu oboru. Miloslav Stibor tak může po dlouhé době zřídit na olomoucké LŠU vedle dosavadních oborů kresby, malby, keramiky, textilu a grafiky také fotografickou třídu.

V září 1984 přichází Josef Masničák do olomoucké LŠU a hlásí se do nově otevřeného fotografického kurzu k jejímu řediteli a zároveň vedoucímu kurzu Miloslavu Stiborovi. Masničák je jediným uchazečem a po poradě se Stiborem, který nemůže otevřít výuku pro jednoho žáka, přivádí do kurzu další své kolegy z jím dosud navštěvovaných kurzů v Domu pionýrů a mládeže, – dnes Dům dětí a mládeže (DDM) v Olomouci. Postupně tak přicházejí Alfréd Blaho, David Folprecht, Jiří Hlobil a Martina Müllerová, později Hlobilová, Táňa Kasalová a Veronika Novotná.

Obr. 9. Dům dětí a mládeže v Olomouci.

Obr. 10. Lidová škola umění v Olomouci.

Posluchači Stiborových kurzů si sice musejí podle osnov okrajově „zkusit" kreslení či práci v keramické dílně, ale Stibora hlavně zajímají fotografické práce jeho svěřenců. Svým žákům vysvětluje a ve školním ateliéru předvádí základní principy osvětlování a portrétní fotografie, nezadává jim žádné konkrétní úkoly, naopak je nechává volně pracovat na vlastních tématech. Uvědomuje si, že mladí fotografové potřebují ze všeho nejvíc slyšet názory jiných na to, co dělají.

Obr. 11. Výuka ve fotoateliéru Lidové školy umění, 1985.

Žáci pravidelně nosí nové fotografie do hodin, kde je Miloslav Stibor hodnotí. Poukazuje na nedostatky v kompozici, vybraném tématu, hodnotí finální zpracování. Prosazuje názor, že většina práce fotografa čeká až v temné komoře, vede žáky k umění vyzvětšovat kvalitní fotografii, jemně, ale důrazně kritizuje každou nedotaženou práci. Své studenty také podněcuje ke kritickým postřehům k pracím kolegů a vyjádření vlastních názorů, ke hledání řešení daných problémů. Dalo by se říci, že Miloslav Stibor vede a usměrňuje diskusní fotografický klub. Své žáky podněcuje k diskuzi,

polemice, která by jejich názory rozvíjela a kultivovala. Žáci si mezi sebou vyměňují zkušenosti spojené s fotografováním i s prací v temné komoře – jak které papíry vyvolávat, kterak napomoci citlivosti filmů, experimentuje se s přehříváním vývojek apod.

Obr. 12. Fotoskupina LŠU, 1985 (vlevo Josef Masničák, skupinový portrét Jiří Hlobil vpravo).

Obr. 13. Miloslav Stibor při výuce na LŠU, 1988.

Székesfehérvár

O kvalitě vztahů uvnitř skupiny a respektu členů vůči svému učiteli svědčí několik událostí, které by se daly s trochou nadsázky označit za hraničící s hapenningy. Zásadní akcí z pohledu stmelování skupiny byla v červnu 1985 tajná cesta do maďarského Szekesfeherváru. Miloslav Stibor pořádal v tamním kulturním středisku výstavu svých fotografií. Zatímco výstavu doma pečlivě připravuje, členové skupiny pojmou úmysl svého pedagoga na její vernisáži překvapit a potěšit svojí účastí. O úmyslu ho samozřejmě neinformují, ale pro svůj plán získávají nejlepšího spojence, fotografovu manželku Evu Stiborovou, s níž se na své misi předem důkladně domlouvají. Vycestovat do zahraničí, byť jen do sousedního Maďarska, bratrského spojence tehdejší ČSSR v socialistickém bloku, vyžaduje určité úsilí, především získat povolení k vycestování ze země – tzv. výjezdní doložku udělovanou policejními orgány. Po úspěšném vyřízení výjezdních doložek na pasovém oddělení

Veřejné bezpečnosti v Olomouci, se skupina ve složení Alfréd Blaho, Táňa Kasalová, Josef Masničák a manželé Hlobilovi vydává tajně vlakem směr Maďarsko a jezero Balaton. Na sever od něj leží město Szekesfehervár, kdysi hlavní město maďarského království.

Obr. 14.
Székesféhervár, 1985
(Nahoře zleva, Jiří Hlobil, Táňa Kasalová, Miloslav Stibor, Martina Müllerová, dole, Eva Stiborová, Alfréd Blaho).

Paní Eva Stiborová skupinu žáků ukrývá v části kulturního domu, který sousedí s výstavní síní. Uprostřed Stiborova projevu, právě v části, kdy se mistr pochvalně vyjadřuje o svých žácích – mladých olomouckých fotografech, celá skupina na znamení paní Stiborové vystupuje v kraťasech, tričkách a s batohy na zádech ze svého úkrytu. Miloslav Stibor je na chvíli mírně vyveden z konceptu, ale situaci zkušeně zvládá. Zve své žáky k sobě do středu dění a jednoho po druhém pobaveným účastníkům slavnostní vernisáže představuje. Vernisáž dále pokračuje až do pozdních hodin, nicméně dostává díky momentu překvapení a srdečnému gestu za strany studentů vřelejší charakter.

Tajná mise skupiny do Szekesfeherváru nejen stmelila její členy, ale především posunula vzájemný vztah mezi nimi a Miloslavem Stiborem do nové dimenze větší lidské blízkosti, což se naplno projevilo v následujících letech.

Nový Hrozenkov

Při slavnostním předávání vysvědčení na konci školního roku 1985/1986 zve Miloslav Stibor všechny své žáky na svou chalupu v Novém Hrozenkově na Valašsku. Pozvání připadá na druhý červencový víkend do období oslav mistrových narozenin. Členové skupiny nakupují padesát devět nafukovacích balónků. Obrovský hrozen nafouknutých balónků na provázcích musejí opatrně dopravit s sebou vlakem z Olomouce a potom přes celý Nový Hrozenkov ke Stiborovi na chalupu.

Obr. 15. Nový Hrozenkov, 1986 (zleva Petr Procházka, Černá, Jiří Černý, Táňa Kasalová, Martina Hlobilová, David Folprecht, Jiří Hlobil, Josef Masničák).

Obr. 16. Nový Hrozenkov, 1986.

Pro návštěvníky navařila paní Eva hrnec guláše a další bohaté pohoštění. Čekalo zde však také překvapení v podobě detailně připraveného programu. Stibor se představil jako skvělý „oddílový vedoucí". Pro návštěvníky připravil šipkový turnaj, střílení ze vzduchovky na terč, štípání dřeva, hod polenem do dálky. V závěru byly všechny disciplíny vyhodnoceny a i pro tuto chvíli byl Miloslav Stibor skvěle připraven. Před „nastoupenou jednotkou" vyhlásil vítěze a předal hmotné ceny, diplomy a čestná uznání. Pohodovou atmosféru u Stiborů dovršilo koupání pod hrozenkovským splavem a návštěva místní hospůdky, kde byl Miloslav Stibor známý a vážený nikoli jako fotograf, ale jako pan spisovatel, který vydal knihu *Létání na Novém Hrozenkově* nebo *Nový Hrozenkov na starých fotografiích*. Večer končí táborákem s kytarou.

Obr. 17. Nový Hrozenkov, 1988. Veronika Novotná, Miloslav Stibor, Miroslav Schubert, Michal Macků, Martina Hlobilová, Josef Masničák, Jiří Hlobil, Jiří Kopáč, Věra Kopáčová, Alfréd Blaho, Petr Procházka, Iva Procházková

V roce 1987 se z neformálních setkání začíná stávat tradice. Koná se druhá sešlost žáků fotoskupiny u Stiborů na Novém Hrozenkově. Tentokrát se uskutečňuje kvůli Stiborově červencové dovolené až v srpnu. Miloslav Stibor slaví v červenci šedesátiny a jeho žáci dlouho dopředu intenzivně vymýšlejí, čím mistra překvapit. S originálním nápadem přichází Michal Macků – vytvořit model sádrového trpaslíka a namnožit ho na šedesát exemplářů. V noci pak všech šedesát trpaslíků nainstalovat na Stiborovu zahradu – ráno, když se mistr probudí a podívá se z okna, nebude věřit vlastním očím a vyběhne na zahradu zkoumat, co se stalo. Skupinka žáků bude vše sledovat ukryta za plotem zahrady a nakonec vystoupí s oslavnou písní a blahopřáním.

Richard, Martina a Jiří Hlobilovi, Petr Zatloukal, Josef Masničák, Táňa Kasalová, Markéta Kožušníčková, Miloš a Eva, Mira a Michal Macků, Věra a Jiří Kopáčovi, Kamila a Mirek Schubertovi, Zakopalovi, Zdenka Stiborová

Obr. 18. Nový Hrozenkov, 1988.

Členové skupiny (manželé Hlobilovi, Jiří Kopáč, Michal Macků, Josef Masničák, Miroslav Schubert) tedy v průběhu července postupně vytvářejí z Michalovy formy každý po deseti kusech exemplářů. Když nadchází den D, sedají s tajným nákladem do vozů. V podvečer dorazí do nedalekého lesa, odkud z úkrytu pozorují Stiborovu chalupu. Dlouho po půlnoci se vydávají přes pole obtěžkáni šedesáti odlitky v pytlích a dekách dokonat svůj trpasličí happening. Ráno, když očekávají Stiborův údiv a nadšení, je k jejich vlastnímu údivu v chalupě hrobové ticho a evidentně tam nikdo není. Skupina se po krátké poradě vydává do nedalekého Jednotného zemědělského družstva odkud volají ke Stiborům do Olomouce. Miloslav Stibor v dobré předtuše bez váhání sedá do svého žigulíku a přijíždí na chalupu, kde sehraje dokonalé divadlo překvapeného majitele trpaslíků

Splynutí

V září 1986 skupinu nezávisle na sobě doplňují další výrazné individuality – Miroslav Schubert, Jiří Kopáč, Michal Macků a před vánoci Petr Zatloukal. Pod vedením Miloslava Stibora zde již dva roky působí skupina mladých fotografů (Josef Masničák, Martina a Jiří Hlobilovi, Táňa Kasalová, Veronika Novotná, David Folprecht a Alfréd Blaho). Hladké propojení nově příchozích s původními členy skupiny – „starých s novými" – nazývá dnes Miroslav Schubert „zvláštním štěstím".

Obr. 19. Fotoskupina VO LŠU, 1987/1988 (odspodu nahoru Jiří Kopáč, Michal Macků, Petr Zatloukal, Miroslav Schubert, Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Markéta Ondrušková, Josef Masničák a Miloslav Stibor).

S příchodem nových členů získává skupina novou energii a dynamiku. Miloslav Stibor si uvědomuje, že jeho noví žáci mají již do jisté míry vytříbené vlastní vidění a uspokojivě zvládají i fotografickou techniku. Nenutí je tudíž do fotografických cvičení, hodiny vede spíše jako polemiky nad donesenými fotografiemi každého z členů. Nad fotografií se ve skupině uvažuje v souvislostech. Miloslav Stibor je jako člen Německé společnosti pro fotografii (DGPh) a Mezinárodní federace pro fotografické umění EFIAP pravidelně zásobován fotografickými časopisy z Rakouska a Německa. Členové „Stiborova společenství" tak získávají vhled do dění v současné fotografii za hranicemi železné opony, což je v polovině 80. let pro orientaci mladých olomouckých fotografů, formování fotografického názoru a další názorové směřování velmi důležité.

Ve Stiborově fotokroužku se však nemluví jen o fotografii, ale i o současném umění a dějinách umění. Členové skupiny navštěvují výstavy a vernisáže výtvarného umění v olomouckých galeriích. Za zajímavými výstavami jezdí i do jiných měst nebo na nedaleký Sovinec, kde fotograf Jindřich Štreit

pořádá nezávislá setkání a výstavy režimem neoblíbených výtvarníků. Čas od času dostávají za úkol vypracovat seminární práci na zadané téma z fotografie či výtvarného umění. Miloslav Stibor své žáky vede k hlubšímu zamyšlení, ke kultivaci názorů na daná témata.

Obr. 20. Miloslav Stibor při výuce, 1987 (zleva Jiří Kopáč, Miroslav Schubert, Josef Masničák, neznámý muž, Michal Macků).

Obr. 21. Žáci Miloslava Stibora na vernisáži jeho výstavy v Galerii Dílo v Olomouci, květen 1987 (zleva horní řada Petr Procházka, Miroslav Schubert, Josef Masničák, Veronika Novotná, Michal Macků, Miloslav Stibor, Věra Kopáčová, Martina Hlobilová, Jiří Kopáč, Alfréd Blaho, David Folprecht, Jiří Hlobil).

Miloslav Stibor získává k členům skupiny velmi osobní vazbu. Za léta pedagogické praxe vychoval stovky žáků. Ke skupině mladých fotografů, kteří se v jeho kroužku sešli ve druhé polovině 80. let, si však postupně vybudoval až otcovský vztah. Je to vůbec poprvé, kdy se mu sešla skupina dospělých žáků – fotografů, kteří si budují a upevňují nejen své fotografické, ale i lidské názory a postoje. Jistou roli zde mohl sehrát i fakt, že Miloslav Stibor měl zanedlouho odejít do penze – snad se mu konečně sešly osobnosti, kterým rád předal své bohaté zkušenosti.

„*On nás bral jako hotový lidi, kteří přibližně vědí, co a jak. My všichni jsme už něco chtěli dělat a také to sami dělali, nosili jsme tam svoje věci a bavili jsme se o tom, co je špatně a proč a tak dále, si vzpomínám donesl jsem fotku Báry Basikové – říkal – víš, to máš trochu jak reklamu na plomby. Ona měla pusu otevřenou dokořán, to bylo dost rušivý. Tam se spíš řešilo, jak co fotit, a on to všechno perfektně znal. Byl to vlastně takový diskusní klub mezi vrstevníkama a velmi zkušeným učitelem,*“ říká po letech Miroslav Schubert.[6]

Obr. 22. Z výstavy fotoskupiny VO LŠU v Galerii pod podloubím, červen 1987.

6 Rozhovor Jiřího Doležela s Miloslavem Schubertem ze dne 8. března 2012

Výstavy

V červnu 1987 skupina vystavuje v olomoucké Galerii pod podloubím. Jedná se o zahajovací výstavu v nově zrekonstruovaném prostoru galerie. Miloslav Stibor pro fotoskupinu s předstihem zajišťuje místo a termín a členové fotoskupiny se od jarních měsíců začínají připravovat na svoji první galerijní prezentaci. Vytváří se precizní výběr fotografií jednotlivých autorů, kdo bude jak a čím zastoupen. Vybírá se fotografie a písmo na pozvánku, na plakát, řeší se příprava do tisku, výběr tiskárny a tisk samotný. Stibor vede své žáky ke zvládání celého procesu samostatné přípravy autorských výstav, k vlastní manažerské práci, uvažování o sebepropagaci a uplatnění v profesionálním fotografickém světě.

Obr. 23. Příprava výstavy fotoskupiny na LŠU, 1988 (Miloslav Stibor klečíci, neznámý muž).

Obr. 24. Příprava výstavy fotoskupiny na LŠU, 1988 (Jiří Kopáč stojící, Josef Masničák).

V textu katalogu výstavy Miloslav Stibor píše: „*...Není zanedbatelné, že tři členové – Ing. Michal Macků, Jiří Hlobil a Zdeněk Náplava – jsou v současné době frekventanty ‚Institutu výtvarné fotografie', což je nejvyšší školící instituce Svazu českých fotografů. Výstavka není jednotně koncipována, nemá vůdčí motto, nezachycuje ani průběh školní výuky. Je prostě jen současnou osobní výpovědí každého autora. Náročný divák snad bude postrádat hodnoty zcela osobitého a nekonvenčního řešení. Je však nutné vžít se do situace a pochopit, že proces zrání je procesem dlouhodobým, že jeho výsledky nemusí být ihned zjevné, že každý snímek je jen jedním z přemnoha možných pohledů na svět okolo nás, že však na výstavce nacházíme to, co je zatím nejcennější – projev upřímné a úporné snahy vyjádřit se prostředky, které nabízí fotografie.*“ [7]

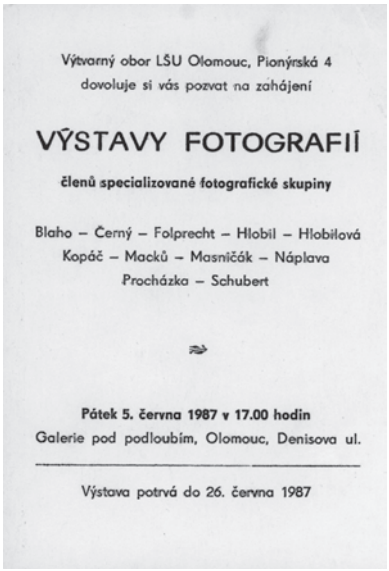

Obr. 25. Pozvánka na výstavu v Galerii pod podloubím, 1987.

Obr. 26. Pozvánka na výstavu v Moravském Berouně, 1988.

7 Stibor, Miloslav: Výtvarný obor Lidové školy umění, katalog k výstavě VO LŠU Olomouc, Olomouc 1987

Od výstavy v Galerii pod podloubím absolvuje Stiborova fotoskupina ještě dalších sedm výstav. Druhé prezentace se skupina dočkala spolu s řezbářem Jiřím Žlebkem na festivalu Mladá kamera v Uničově (březen 1988). Zde představené fotografie putovaly po skončení akce poštou do Opavy, kde byla výstavní kolekce prezentována na přehlídce lidových škol umění. Tato výstava byla pouze obeslána – nikdo ze členů se vernisáže nezúčastnil.

Obr. 27. Slavnostní vernisáž v Galerii Jana Kříženeckého v Praze, 11. listopadu 1988.

Další výstava se uskutečnila v květnu 1988 v Lidové škole umění v Moravském Berouně. Pro hudební zahájení vernisáže je přizvána folková skupina Damián a polooficiální olomoucká formace Free Jazz Trio. Všichni z vystavujících dnes vzpomínají na úžasnou svobodomyslnou atmosféru, která tuto vernisáž provázela. Do Berouna se v sobotu 21. května sjelo na sto návštěvníků a ředitel tamní lidové školy umění byl později předvolán k výslechu Státní bezpečností, neboť akci dopředu řádně neohlásil, jak bývalo zvykem, a množství návštěvníků vyvolalo na malém městě značný rozruch, protože vernisáž se protáhla do pozdních večerních hodin.

V září 1988 se skupina představuje ve výstavní minisíni výtvarného oboru LŠU v Krnově. Tuto výstavu pouze obesílá.

Obr. 28. Večírek po vernisáži v Uničově, Mladá kamera, 4. března 1988 (Miloslav Stibor se svými žáky).

Obr. 29. Večírek po vernisáži v Uničově, Mladá kamera, 4. března 1988 (Miriam Macků. Věra Kopáčová, Petr Zatloukal).

Poslední společná výstava pod vedením Miloslava Stibora je zahájena 11. listopadu 1988 v tehdy slavné Galerii Jana Kříženeckého v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka (PKOJF) v Praze, na dnešním výstavišti. Miloslav Stibor, který pro své žáky neúnavně hledá další výstavní možnosti, jim přepouští polovinu svého výstavního prostoru a zajišťuje i ubytování u kulturní referentky PKOJF v jejím bytě na Malé Straně.

Obr. 30. Z vernisáže v Galerii Jana Kříženeckého v Praze, 11. listopadu 1988 (Jiří Kopáč).

Obr. 31. Z vernisáže v Galerii Jana Kříženeckého v Praze, 11. listopadu 1988 (Michal Macků, Vladimír Birgus, Petr Zatloukal, Jiří Kopáč).

V březnu 1989 zahajuje Milena Valušková polorozpadlé skupině výstavu pod záštitou LŠU v Kulturním domě Pramet v Šumperku. Účastní se Kopáč, Ondrušková, Macků, Masničák, Schubert a Zatloukal. K této výstavě dochází ještě z iniciativy Miloslava Stibora, který termín dohodl s předstihem v roce 1988 a nikdo ze zúčastněných nemohl tušit, že šumperské představení na veřejnosti je na dlouhou dobu posledním.

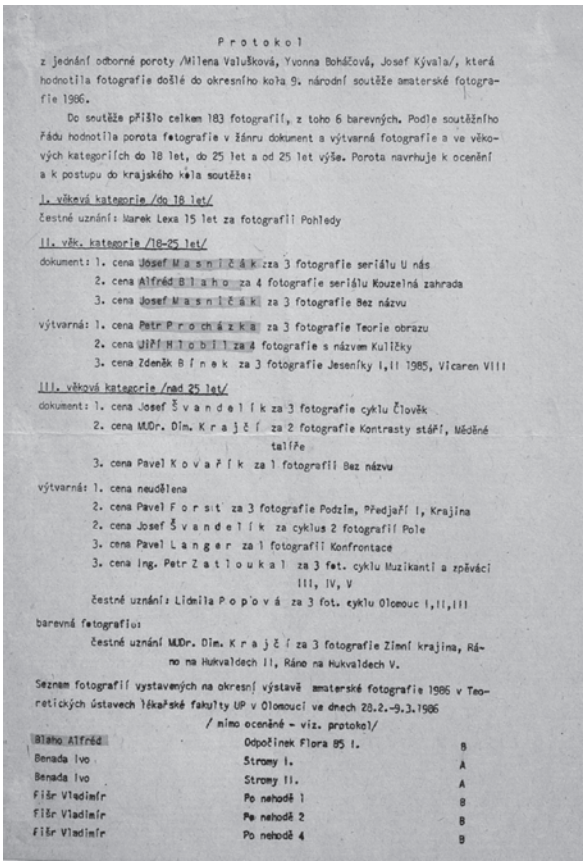

P r o t o k o l

z jednání odborné poroty /Milena Valušková, Yvonna Boháčová, Josef Kývala/, která hodnotila fotografie došlé do okresního kola 9. národní soutěže amatérské fotografie 1986.

Do soutěže přišlo celkem 183 fotografií, z toho 6 barevných. Podle soutěžního řádu hodnotila porota fotografie v žánru dokument a výtvarná fotografie a ve věkových kategoriích do 18 let, do 25 let a od 25 let výše. Porota navrhuje k ocenění a k postupu do krajského kola soutěže:

I. věková kategorie /do 18 let/

Čestné uznání: Marek Lexa 15 let za fotografii Pohledy

II. věk. kategorie /18-25 let/

dokument: 1. cena Josef M a s n i č á k za 3 fotografie seriálu U nás
2. cena Alfréd B l a h o za 4 fotografie seriálu Kouzelná zahrada
3. cena Josef M a s n i č á k za 3 fotografie Bez názvu

výtvarná: 1. cena Petr P r o c h á z k a za 3 fotografie Teorie obrazu
2. cena Jiří H l o b i l za 4 fotografie s názvem Kuličky
3. cena Zdeněk B í n e k za 3 fotografie Jeseníky I,II 1985, Vlcaren VIII

III. věková kategorie /nad 25 let/

dokument: 1. cena Josef Š v a n d e l í k za 3 fotografie cyklu Člověk
2. cena MUDr. Dim. K r a j č í za 2 fotografie Kontrasty stáří, Měděné talíře
3. cena Pavel K o v a ř í k za 1 fotografii Bez názvu

výtvarná: 1. cena neudělena
2. cena Pavel F o r s i t za 3 fotografie Podzim, Předjaří I, Krajina
2. cena Josef Š v a n d e l í k za cyklus 2 fotografií Pole
3. cena Pavel L a n g e r za 1 fotografii Konfrontace
3. cena ing. Petr Z a t l o u k a l za 3 fot. cyklu Muzikanti a zpěváci III, IV, V

Čestné uznání: Lidmila P o p l o v á za 3 fot. cyklu Olomouc I,II,III

barevná fotografie:

Čestné uznání MUDr. Dim. K r a j č í za 3 fotografie Zimní krajina, Ráno na Hukvaldech II, Ráno na Hukvaldech V.

Seznam fotografií vystavených na okresní výstavě amatérské fotografie 1986 v Teoretických ústavech lékařské fakulty UP v Olomouci ve dnech 28.2.-9.3.1986
/ mimo oceněné - viz. protokol/

Blaho Alfréd	Odpočinek Flora 85 I.	B
Benada Ivo	Stromy I.	A
Benada Ivo	Stromy II.	A
Fišr Vladimír	Po nehodě 1	B
Fišr Vladimír	Po nehodě 2	B
Fišr Vladimír	Po nehodě 4	B

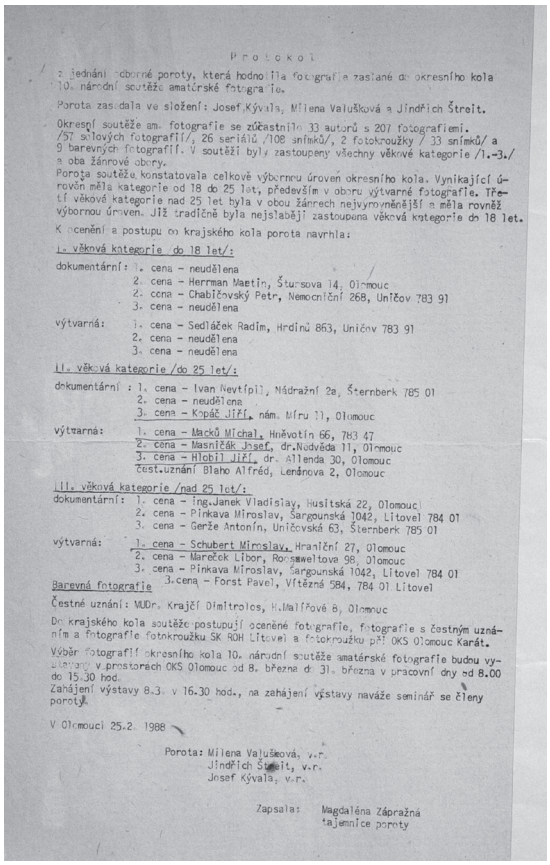

P r o t o k o l

z jednání odborné poroty, která hodnotila fotografie zaslané do okresního kola 10. národní soutěže amatérské fotografie.

Porota zasedala ve složení: Josef Kývala, Milena Valušková a Jindřich Štreit.

Okresní soutěže amatérské fotografie se zúčastnilo 33 autorů s 207 fotografiemi. /57 sériových fotografií, 26 seriálů /108 snímků/, 2 fotokroužky / 33 snímků/ a 9 barevných fotografií. V soutěži byly zastoupeny všechny věkové kategorie /I.-3./ a oba žánrové obory.

Porota soutěže konstatovala celkově výbornou úroveň okresního kola. Vynikající úrovně měla kategorie od 18 do 25 let, především v oboru výtvarné fotografie. Třetí věková kategorie nad 25 let byla v obou žánrech nejvyrovnanější a měla rovněž výbornou úroveň. Již tradičně byla nejslabší zastoupena věková kategorie do 18 let.

K ocenění a postupu do krajského kola porota navrhla:

I. věková kategorie do 18 let/:

dokumentární: 1. cena - neudělena
2. cena - Herrman Maetin, Štursova 14, Olomouc
2. cena - Chabičovský Petr, Nemocniční 268, Uničov 783 91
3. cena - neudělena

výtvarná: 1. cena - Sedláček Radim, Hrdinů 863, Uničov 783 91
2. cena - neudělena
3. cena - neudělena

II. věková kategorie /do 25 let/:

dokumentární: 1. cena - Ivan Neytpil, Nádražní 2a, Šternberk 785 01
2. cena - neudělena
3. cena - Kopáč Jiří, nám. Míru 11, Olomouc

výtvarná: 1. cena - Macků Michal, Hněvotín 66, 783 47
2. cena - Masničák Josef, dr.Nováka 11, Olomouc
3. cena - Hlobil Jiří, dr. Allenda 30, Olomouc
čest.uznání Blaho Alfréd, Lenánova 2, Olomouc

III. věková kategorie /nad 25 let/:

dokumentární: 1. cena - ing.Janek Vladislav, Husitská 22, Olomouc
2. cena - Pinkava Miroslav, Šargounská 1042, Litovel 784 01
3. cena - Gerže Antonín, Uničovská 63, Šternberk 785 01

výtvarná: 1. cena - Schubert Miroslav, Hraniční 27, Olomouc
2. cena - Mareček Libor, Roosweltova 98, Olomouc
3. cena - Pinkava Miroslav, Šargounská 1042, Litovel 784 01
3. cena - Forst Pavel, Vítězná 584, 784 01 Litovel

Barevná fotografie

Čestné uznání: MUDr. Krajčí Dimitrolos, H.Malířové 8, Olomouc

Do krajského kola soutěže postupují oceněné fotografie, fotografie s čestným uznáním a fotografie fotokroužku SK ROH Litovel a fotokroužku při OKS Olomouc Karát.

Výběr fotografií okresního kola 10. národní soutěže amatérské fotografie budou vystaveny v prostorách OKS Olomouc od 8. března do 31. března v pracovní dny od 8.00 do 15.30 hod.

Zahájení výstavy 8.3. v 16.30 hod., na zahájení výstavy naváže seminář se členy poroty.

V Olomouci 25.2. 1988

Porota: Milena Valušková, v.r.
Jindřich Štreit, v.r.
Josef Kývala, v.r.

Zapsala: Magdaléna Zápražná
tajemnice poroty

Obr. 32 a 33. Protokoly z okresních kol 9. a 10. národní soutěže amatérské fotografie v letech 1986 a 1988.

Úspěšnost Stiborova pedagogického a uměleckého vedení lze odtušit i z výčtu cen, které obdrželi členové jeho fotoskupiny v okresním kole 9. a 10. národní soutěže amatérské fotografie v letech 1986 a 1988.

Zcela poslední výstava se uskutečnila již v novém společenském ovzduší. V červnu 1995 přijíždějí do České republiky na dovolenou, po čtyřech letech od svého odchodu do Austrálie, manželé Hlobilovi. Na jejich počest se členové skupiny domluví na uspořádání společné výstavy v Galerii Aura na olomouckém Biskupském náměstí.

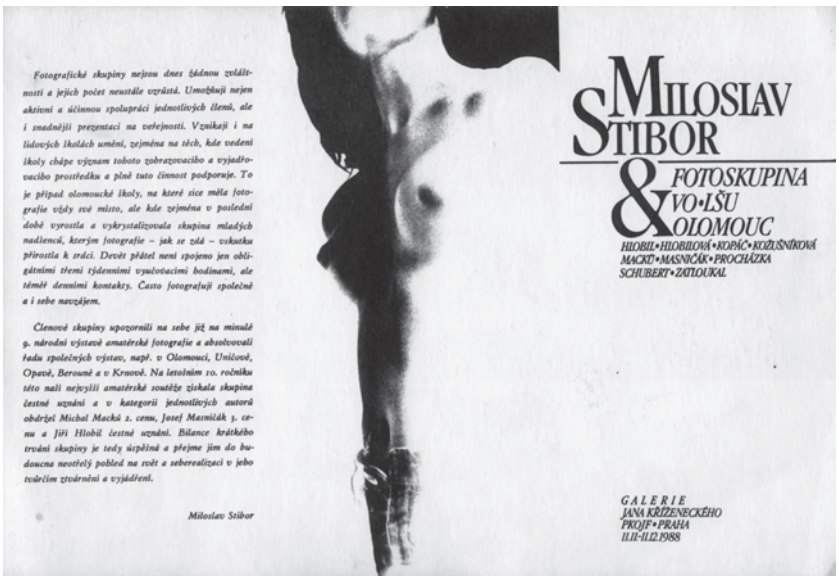

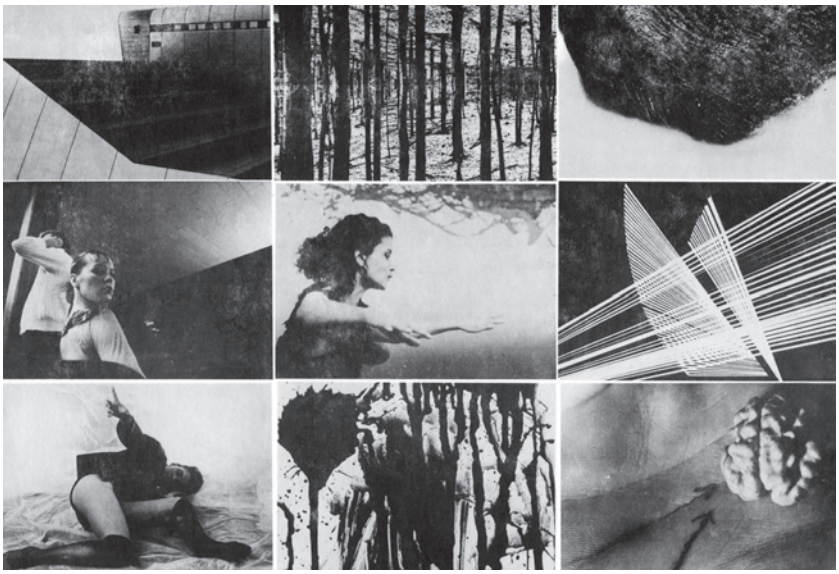

Obr. 34a a 34b. Pozvánka na výstavu v Galerii Jana Kříženeckého, 1988

Zánik skupiny

Se školním rokem 1988/89 přebírá po odchodu Miloslava Stibora do důchodu pedagogické vedení olomoucká fotografka, absolventka FAMU, Milena Valušková. Od samého počátku je jasné, že pokud toto spojení bude fungovat, stane se malý zázrak. Milena Valušková se snaží se Stiborovými žáky, již dospělými a fotograficky vyspělými individualitami, pracovat podle školních osnov (které její předchůdce a zároveň ředitel školy důsledně obcházel) a se studenty plnit úkoly z povrchových struktur, krajiny, architektury.

Po krátké době se Valušková ocitá pod dvojím tlakem. Nové vedení LŠU v Olomouci (novým ředitelem se v roce 1987 stává Josef Hejný) trvá na striktním dodržování školních osnov, průběžné výuce a plnění zadaných úkolů. Na druhé straně skupina Stiborových žáků odmítá jakákoliv omezování ve vlastní, již téměř výhradně volné tvorbě, která je logickým vyústěním Stiborova několikaletého vedení zaměřeného na individuální přístup, svobodu tvorby a rozvoj jednotlivých talentů. Po počátečních názorových střetech s Valuškovou a „novou koncepcí" členové skupiny ještě po nějakou dobu docházejí na pravidelná středeční setkání. Postupně ale ztrácejí motivaci k navštěvování kurzu v LŠU a „zdravé" jádro skupiny se začíná nepravidelně scházet u Stibora, v jeho podkrovním ateliéru. Do vánoc 1988, tedy téměř do konce prvního pololetí kurzu, Stiborova skupina při LŠU Olomouc de facto zaniká.

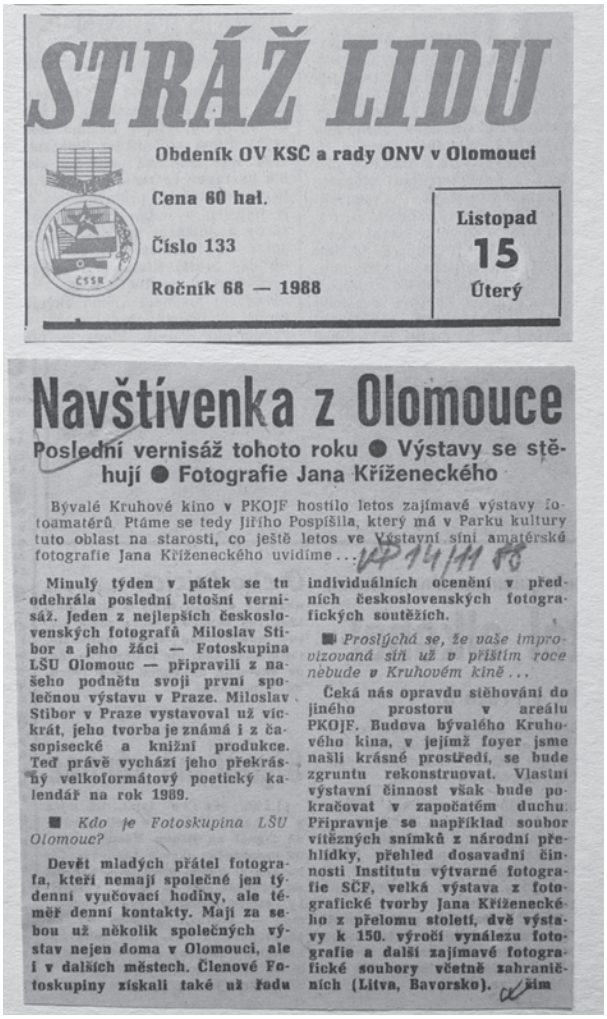

STRÁŽ LIDU

Obdeník OV KSČ a rady ONV v Olomouci

Cena 60 hal.

Číslo 133

Ročník 68 — 1988

Listopad 15 Úterý

Navštívenka z Olomouce

Poslední vernisáž tohoto roku ● Výstavy se stěhují ● Fotografie Jana Kříženeckého

Bývalé Kruhové kino v PKOJF hostilo letos zajímavé výstavy fotoamatérů. Ptáme se tedy Jiřího Pospíšila, který má v Parku kultury tuto oblast na starosti, co ještě letos ve Výstavní síni amatérské fotografie Jana Kříženeckého uvidíme...

Minulý týden v pátek se tu odehrála poslední letošní vernisáž. Jeden z nejlepších československých fotografů Miloslav Stibor a jeho žáci — Fotoskupina LŠU Olomouc — připravili z našeho podnětu svoji první společnou výstavu v Praze. Miloslav Stibor v Praze vystavoval už víckrát, jeho tvorba je známá i z časopisecké a knižní produkce. Teď právě vychází jeho překrásný velkoformátový poetický kalendář na rok 1989.

■ *Kdo je Fotoskupina LŠU Olomouc?*

Devět mladých přátel fotografa, kteří nemají společné jen týdenní vyučovací hodiny, ale téměř denní kontakty. Mají za sebou už několik společných výstav nejen doma v Olomouci, ale i v dalších městech. Členové Fotoskupiny získali také už řadu individuálních ocenění v předních československých fotografických soutěžích.

■ *Proslýchá se, že vaše improvizovaná síň už v příštím roce nebude v Kruhovém kině...*

Čeká nás opravdu stěhování do jiného prostoru v areálu PKOJF. Budova bývalého Kruhového kina, v jejímž foyer jsme našli krásné prostředí, se bude zgruntu rekonstruovat. Vlastní výstavní činnost však bude pokračovat v započatém duchu. Připravuje se například soubor vítězných snímků z národní přehlídky, přehled dosavadní činnosti Institutu výtvarné fotografie SČF, velká výstava z fotografické tvorby Jana Kříženeckého z přelomu století, dvě výstavy k 150. výročí vynálezu fotografie a další zajímavé fotografické soubory včetně zahraničních (Litva, Bavorsko). *(im*

Obr. 35. Recenze výstavy v Galerii Jana Kříženeckého ve Stráži lidu, 15. prosince 1988.

NOVÉ OPAVSKO

8. dubna 1988

Fotografie bez zábran

Opavská LŠU a OKPB jsou v těchto dnech pořadateli ve výstavním životě našeho okresního města neobvyklé akce. V nevelkém prostoru výstavní síně OKPB na Nádražním okruhu představují až do 15. dubna práce žáků specializované fotografické skupiny výtvarného oboru LŠU v Olomouci. Ta svou činnost vyvíjí již na 3 desítky let a fotooddělení je její součástí od samotných počátků, nicméně zvláště po rekonstrukci budovy školy v roce 1983 dostalo se mu odpovídajících podmínek pro výuku. O dosažených výsledcích i kvalitním pedagogickém vedení dr. M. Stibora svědčí díla 13 na výstavě zúčastněných mladých tvůrců ve věku od 18 do 25 let.

Kolekce není ohraničena předepsanou tematikou, ale podává svébytnou osobní výpověď každého autora, která nese jasné stopy poměrně vysokého stupně teoretické poučenosti i praktické zkušenosti, v zásadních rysech již vyhraněně formulovaného výtvarného názoru a osvojení si hlavních principů technické vybavenosti. Kolekce prezentovaných fotografií nenechává nikoho na pochybách, že možnosti tohoto oboru výtvarné práce se doširoka otevírají tomu, kdo dovede na realitu našeho života nahlížet pozorným očima a kdo se ji usiluje zachytit vždy tvůrčím a neotřelým pohledem. (ian)

Obr. 36. Recenze výstavy v opavské LŠU v Novém Opavsku, 8. dubna 1988.

Pokračování odkazu

Milena Valušková si od počátku uvědomuje zásadní roli osobnosti Miloslava Stibora pro jeho žáky, a proto ani nebrání rozpadu původní skupiny. Své pedagogické úsilí začíná soustředit na kontinuitu výuky fotografie a výchovu nových žáků. Záhy se jí v kurzu schází pětice studentů přírodovědecké fakulty – Michal Kalhous, Jakub Sobotka, Luděk Peřina, Petr Vozák a Radko Novotný – doplněna o Zdeňka Sodomu. Studenti sami se nazývají (k poctě jejich vedoucí) *Fotoskupina M*. Vznikem nové skupiny mladých fotografů se začíná psát i nová kapitola v dějinách fotografické sekce Lidové školy umění v Olomouci založené Miloslavem Stiborem.

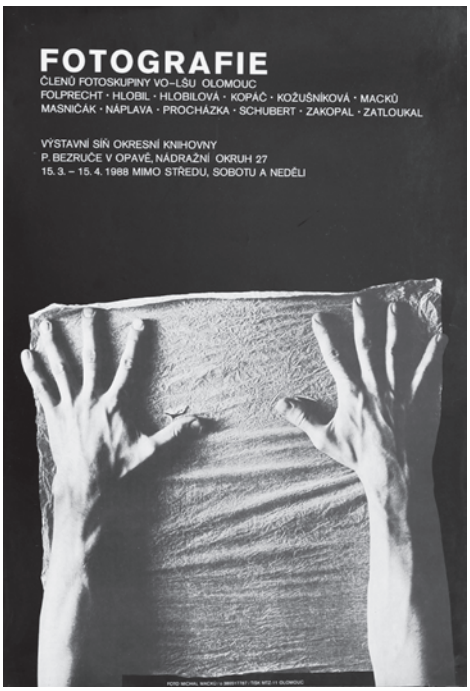

Obr. 37. Plakát na výstavu v opavské LŠU, 1988. (autor: Michal Macků)

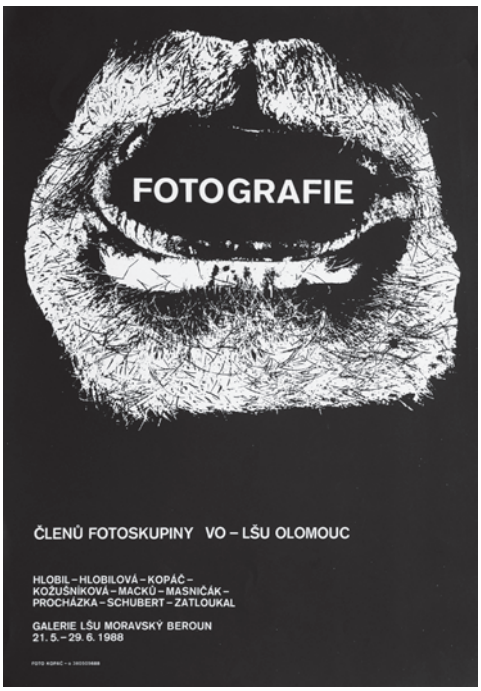

Obr. 38. Plakát na výstavu v LŠU v Moravském Berouně, 1988. (autor: Jiří Kopáč)

Milena Valušková ukončila svoji pedagogickou činnost ve vedení fotokroužku při dnes již Základní umělecké škole Miloslava Stibora (ZUŠ) ve školním roce 2011/2012.

Z první skupiny jejích žáků, Fotoskupiny M, vzešlo pod jejím vedením několik úspěšných fotografů. Namátkou jmenujme například Michala Kalhouse, kurátora a pedagoga Katedry intermédií na Fakultě umění Ostravské univerzity, Zdeňka Sodomu, fotografa olomouckého Muzea moderního umění, Jakuba Sobotku, absolventa opavského ITF a majitele grafického studia ve Valašském Meziříčí, a Luďka Peřinu, fotoreportéra MF Dnes. Za dvacet tři roků pedagogické činnosti na ZUŠ Miloslava Stibora vychovala Milena Valušková i další úspěšné fotografy, absolventy Institutu tvůrčí fotografie – Tomáše Mathera, který je reklamní a produktový fotograf, a Vladimíra Krynytského, reklamního a produktového fotografa, Martin Cenkla, grafika a reklamního fotografa, nebo Jiřího Sosnu, reklamního fotografa a provozovatele fotoškoly. Z poslední generace studentů sama Milena Valušková vyzdvihuje dvě jména: Tomáš Jakubec a Robin Závodný, oba jsou studenty Ústavu reklamní fotografie a grafiky na Fakultě multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

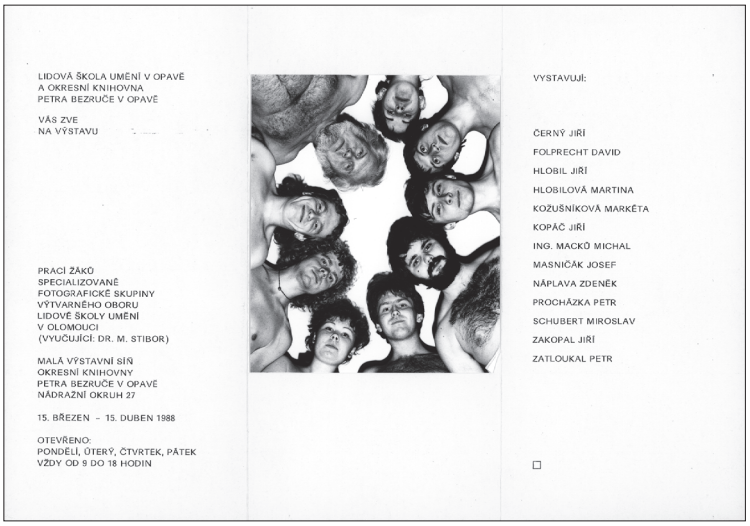

Obr. 39. Pozvánka na výstavu v opavské LŠU, 1988.

Po odchodu Mileny Valuškové se přirozeně otevírá nový prostor v tradici výuky fotografie na ZUŠ, která nese jméno svého zakladatele a osobnosti, jež v metodologii a pedagogice fotografického oboru sehrála v českém prostředí klíčovou roli. O uvolněné místo po Mileně Valuškové se uchází několik jejích bývalých žáků, sama fotografka by za svého nástupce volila Robina Závodného, na kterém oceňuje nejen jeho fotografický talent, ale i pedagogické nadání.
V době dokončení bakalářské práce jméno nového pedagoga nebylo známé. Bezesporu bude zajímavé sledovat, zda a jak se tato „třetí generace" postaví k práci svých předchůdců, což se dost možná stane námětem pro práci jiného uchazeče o bakalářský titul na ITF.

Skupina po skupině

Po odchodu z LŠU se skupina žáků ještě sporadicky schází v podkrovním ateliéru u Miloslava Stibora, ale všechno je již nasměrováno k samostatnému životnímu vývoji každého z nich.

Obr. 40. Galerie Aura v Olomouci, 1995.

Obr. 41. Pozvánka na výstavu v Galerii Aura v Olomouci, 1995.

„Od samého počátku jsem skupinu vedl k osobitému pohledu na fotografování, aby se stala pro každého jejího člena prostředkem seberealizace, možností uplatnit své myšlenky, ideje, aby si uvědomili, že fotografie nepředstavuje ani zdaleka pouhou reprodukci skutečnosti," říká Miloslav Stibor. *„Jednotliví členové získali časem svůj osobitý názor a pokud je co respektovat, já to respektuji. I když zdravá sebekritika a kolektivní kritika být musí. Nikomu také nebráním, aby vystavoval sám, nechci, aby členové skupiny byli vázáni jen na svůj kroužek. Někteří toho využívají a vystavují samostatně, jako například Petr Zatloukal*." Shrnul Miloslav Stibor v rozhovoru s Bohdanou Rywikovou pro Kulturní magazín v roce 1989.[8]

Úsilí Stiborových studentů o sebevyjádření a nezávislost vede Miroslava Schuberta, častého návštěvníka undergroundových koncertů, divadel a neoficiálních výstav, k myšlence uspořádat nezávislé setkání olomouckých výtvarníků na usedlosti u Michala Macků v Hněvotíně. *„...V sobotu 10. června 1989 se na soukromém pozemku manželů Mackových uskutečnila jednodenní výstava ‚Setkání olomouckých výtvarníků'. S fotografem Michalem Macků ji spoluorganizoval Miroslav*

8 Rywiková, Bohdana: Co všechno řeknou fotografie – povídání o fotoskupině VO-LŠU v Olomouci, Kulturní měsíčník, Ostrava, 1989, č. 2, s. 17–18

Schubert, vystavovali Luděk Adámek, Jana a Otto Bébarovi, Ladislav Daněk, Zuzana Denková, Jiří Ďuriš, Vladimír Havlík, Dagmar Havlíčková, Petr Jochmann, Inge Kosková, Michal Macků, Petr Palarčík, Eleonora Pražáková, Oskar Přindiš, Miroslav Schubert, Miloslav Smolka, Miroslav Šnajdr st., Miroslav Šnajdr ml., Jaroslav Vacl, Milena Valušková, Petr Zatloukal a další."

Obr. 42. Setkání olomouckých výtvarníků na zahradě u Michala Macků v Hněvotíně, 10. června 1989.

Na toto setkání se sjelo přes sto návštěvníků a vystoupila zde olomoucká formace Elektrická svině a Free Jazz Trio. [9]

K setkání u manželů Mackových v Hněvotíně došlo ještě v následujících dvou letech, ale nová doba již podobným akcím nepřála. Vznikají nové galerie a výtvarníci mají neomezené příležitosti k vystavování svých děl nejen po celé republice, ale i v zahraničí, které je závanu svobody z Východu nakloněno. Řada z nich se snaží nové možnosti využít a vystavování někde na zahradě pro ně ztrácí smysl. Naopak je tomu u Miroslava Schuberta, který zkušenosti nabyté pořádáním hněvotínských výstav zúročuje v nově vzniklé Galerii Caesar, kterou zakládá v roce 1991 umělecké družstvo „Spolek olomouckých výtvarníků". Miroslav Schubert galerii založil a dodnes zde působí jako kurátor výstav.

Z dnešní perspektivy je fascinující, jak nesmírným vkladem Miloslav Stibor své žáky z fotokroužku LŠU obdařil. Až na knihaře Josefa Masničáka se dnes všichni profesionálně věnují fotografii

Další členové skupiny

Za základní osu fotoskupiny Miloslava Stibora, tak zvané tvrdé jádro, lze proto pokládat sedm, respektive osm členů, jimiž jsou: Jiří Hlobil, Jiří Kopáč, Michal Macků, Josef Masničák, Martina Müllerová, Miroslav Schubert, Petr Zatloukal a Markéta Ondrušková.

9 Skleník: kapitoly z dějin olomoucké výtvarné výchovy 1969–1989, katalog k výstavě, vydalo Muzeum moderního umění v Olomouci str. 332 (2009)

V této práci je však zmiňována řada dalších jmen členů skupiny, která nejsou rozvedena do obsáhlejších medailonků. Je tomu tak z toho důvodu, že tito žáci Miloslava Stibora nevytrvali v souvislé fotografické činnosti nebo skupinou prošli jen v určité její fázi.

V nynější době například David Folprecht pracuje jako lékař ve šternberské nemocnici, Veronika Novotná-Prágerová vyučuje na Translatologii Univerzity Palackého v Olomouci, Táňa Kasalová je učitelkou na základní škole v Horce nad Moravou a mimo své zaměstnání se profesionálně zabývá keramikou, Alfréd Blaho je IT specialista a žije v Praze, Petr Procházka vystudoval v letech 1986–1989 Institut výtvarné fotografie a dnes pracuje na pozici technického pracovníka v Rožnově pod Radhoštěm. O osudech dalších Stiborových žáků zmiňovaných v této práci, jako jsou Jana Štěrbová, Jiří Černý, Zdeněk Náplava, Petr Zakopal nebo Miloslav Smolka, není autorovi této práce do dne jejího uzavření nic bližšího známo.

Jiří George Hlobil
narozen 9. 6. 1965 v Olomouci
žije v Praze

Studia:
1980–1983 Střední odborné učiliště Moravských železáren, obor obráběč kovů
1977–1984 Dům dětí a mládeže, obor fotografie (Ivo Mühlbarter)
1984–1988 Lidová škola umění v Olomouci, obor fotografie (PaedDr. Miloslav Stibor)
1987–1990 Institut výtvarné fotografie SČF

Zaměstnání:
1986–1991 fotograf oddělení propagace v MŽ Olomouc
1991–1995 montér elektronických systémů PR Electronics, Perth, Austrálie
1995–2005 laborant Nuplex – částečný úvazek, Perth, Austrálie
Od roku 2001 působí jako fotograf na volné noze

Aktivně fotografuje od roku 1982. V letech 1984–1990 se věnuje převážně figurální fotografii a aktu.V roce 1991 se vystěhoval do Austrálie, kde se po čase prosazuje jako profesionální fotograf. V roce 2009 se stěhuje do Prahy. Díky nabytým zkušenostem v zahraničí se mu rychle daří uplatnit v oblasti produktové, reklamní a svatební fotografie v ČR s přesahem do zemí EU.

Jiřího Hlobila upoutala fotografie už v raném dětství, a to díky zálibě jeho otce, který byl amatérským fotografem. V sedmi letech na Jiřího Hlobila silně zapůsobila atmosféra vyvolání filmů. „*Táta vyvolával filmy v bytě na chodbě a tak to začalo... vyvolávání fotografií pod tím silným, tmavým, červeným světlem, to mne fascinovalo"* popisuje momenty, které rozhodly o jeho budoucím profesním a životním směřování.[10]

Obr.43. Jiří Hlobil, z cyklu Studie ženy, 1985.

10 Rozhovor Jiřího Doležela s Jiřím Hlobilem ze dne 21. března 2012

Fotografii se Jiří Hlobil věnoval už na základní škole. V deseti letech začíná navštěvovat fotokroužek Domu pionýrů a mládeže, – dnes Dům dětí a mládeže (DDM) v Olomouci, který svým členům nabízí dostatečné zázemí – mají k dispozici fotokomoru i možnost vyvolávat bez vlastních nákladů fotografie umělecké i reportážní (zejména z různých akcí DDM), mohou zde vyvolávat své snímky i žáci jiných výtvarných oborů.

Zde začíná Hlobil objevovat kouzlo „fotografické laboratoře". V pozdější době v DDM sám vede i jeden z fotografických kroužků mladších žáků. Setkává se tam také s kolegy z budoucí fotoskupiny Miloslava Stibora (Folprecht, Blaho, Novotná a další) a také s Josefem Masničákem, který zorganizuje v roce 1984 přesun kolegů se zájmem o fotografii z DDM do Lidové školy umění v Olomouci.

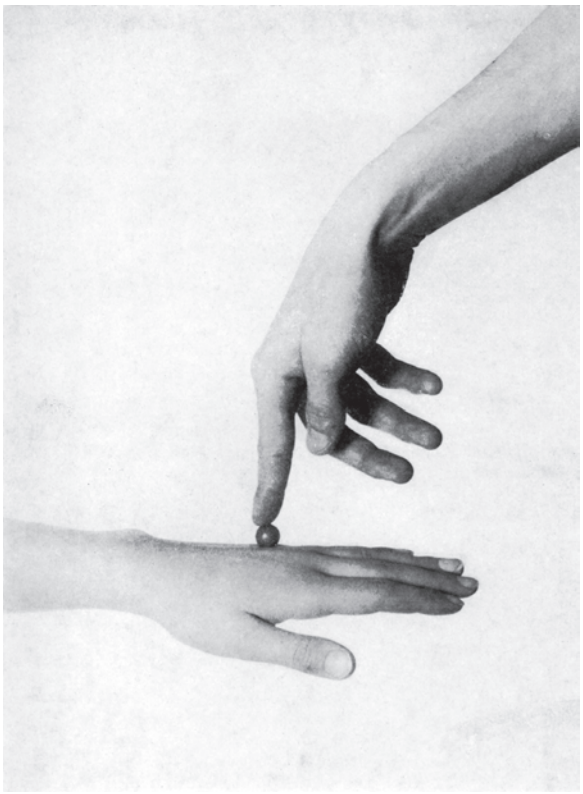

Obr. 44. Jiří Hlobil, z cyklu Kuličky, 1986.

Jiří Hlobil postupně umělecky vyspívá a vyzrává i jeho stěžejní téma – práce s modelem, konkrétně se ženou, a to v rovině aktu. Jako hlavní model využívá svoji dívku, pozdější manželku Martinu. Jiří Hlobil svoje akty vytváří v rovině inscenované ateliérové fotografie. Objevují se prosté detaily lidského těla v pohybu či v interakci, nesoucí metaforické významy. Pozdější snímky jsou již komplikovaněji inscenované, využívající složitějších rekvizit i pozadí, nicméně Hlobil stále pracuje s metaforickým a symbolickým obsahem.

Po celou dobu studia na LŠU se zaobírá jedním tématem, které dnes nazývá *Studie ženy*. *„Zátiší mě nikdy moc neoslovovalo, zátiší a krajina to není moje téma, s tím jsem měl vždy problémy. Upoutali mne spíš lidé, protože mám rád tu ohebnost, možnost zasahovat do aktu, možnost režie. Režírování fotografie, to mě vždy baví, protože lidi se dají modelovat. Říct jim, co mají dělat. Mám rád vytváření fotografie,"* vysvětluje Jiří Hlobil svůj umělecký postup a vztah k fotografii. [11]

Během studia LŠU mu byl vzorem jednak sám jeho učitel Miloslav Stibor, ale také třeba Taras Kuščinskij. Jiří Hlobil pro svou práci nacházel inspiraci i v zahraničních časopisech, které si „po taškách" od Stibora půjčoval a doma podrobně studoval jak technická řešení, tak různé zahraniční autory. Velkou výhodu mu skýtalo zaměstnání fotografa na středisku propagace v olomouckých

11 Rozhovor Jiřího Doležela s Jiřím Hlobilem ze dne 21. března 2012

Moravských železárnách. Hlobil zde měl k dispozici špičkově vybavený ateliér, kam si po pracovní době často vodil modelky a pracoval na svých tématech. Další výhodou bylo, že měl možnost využívat i ušetřený fotografický materiál. Jiří Hlobil se zde za šest let – do doby, než byla jeho funkce v roce 1991 zrušena – hodně naučil i z oblasti komerční a produktové fotografie. V Austrálii, kam v srpnu 1991 se ženou vycestoval, z těchto zkušenosti výrazně těžil v prostředí tamní těžké konkurence.

Velkou zásluhu na jeho fotografickém vyzrávání má Miloslav Stibor, který svým žákům předal nejen základní technické znalosti z oboru, ale nenásilně je vedl k nalézání svého vlastního, originálního přístupu, osobitého vyjádření se skrze fotografii. Uvedl je také do neméně důležité fáze finální sebeprezentace, jako je příprava výstavy a všeho, co s ní souvisí. Stibor také Jiřímu do jisté míry nahradil otce, který mladému fotografovi zemřel, když mu bylo patnáct let.

V roce 1987 je Jiří Hlobil, podobně jako další členové Stiborovy skupiny, přijat na Institut výtvarné fotografie při Svazu českých fotografů v Praze. Studium však pro náročnost a ztrátu motivace v roce 1989 končí. Po zrušení pracovního místa v Moravských železárnách se Jiří Hlobil se svoji manželkou v létě 1991 stěhuje za bratrem do Austrálie.

Obr. 45. Jiří Hlobil, z cyklu Bez názvu, 1988.

V novém působišti se zpočátku věnuje intenzivnímu studiu anglického jazyka a od ledna 1992 nastupuje do firmy PR Electronics jako montér elektronických systémů pro rozhlasová studia. Od podzimu téhož roku zde pracuje v oblasti sítotisku.

Klíčovým je pro Jiřího Hlobila setkání s fotografem italského původu Mario Armentim v létě 1993, který pro PR Electronics fotografuje proces výroby elektronických systémů. Hlobil pro Armentiho začne vzápětí pracovat jako pomocný fotograf při svatbách, a později, když PR Electronics v roce 1995 zkrachuje, se jejich spolupráce ještě zintenzivní. Vyvolává pro Armentiho fotografie a zajišťuje další práci v temné komoře a ve studiu. Zároveň nastupuje na částečný úvazek v laboratořích firmy Nuplex, která vyvíjí technologie na bázi resinu. Tato práce mu skýtá potřebné finanční zázemí a zároveň dostatek prostoru pro postupný rozvoj vlastní živnosti. Spolupráce s Armentim dává Hlobilovi nahlédnout do zákonitostí podnikání v severozápadní Austrálii, kde osmdesát procent trhu s fotografií zaplňuje svatební fotografie.

V pracovní oblasti se mu začíná postupně dařit, bohužel v rovině osobní dochází ke zlomu a v roce 1996 se manželství Jiřího a Martiny Hlobilových rozpadá.

Soustředí se proto stále více na vybudování svého profesního a ekonomického zázemí, což se mu postupně daří. Po boku Armentiho se vypracovává k samostatné činnosti a po roce 2001 již působí jako reklamní a především svatební fotograf, který sám najímá jiné fotografy na své zakázky.

Obr. 46–48. Jiří Hlobil, z cyklu Bez názvu, 1988.

V roce 2005 potkává Jiří Hlobil svoji druhou budoucí ženu. Michaela je původem z Prahy, vystudovala marketing na univerzitě v Perthu a do Jiřího firmy nastoupila v tomto roce jako manažerka. Jiřímu sice s její pomocí přibývají zakázky, ale jen dočasně.

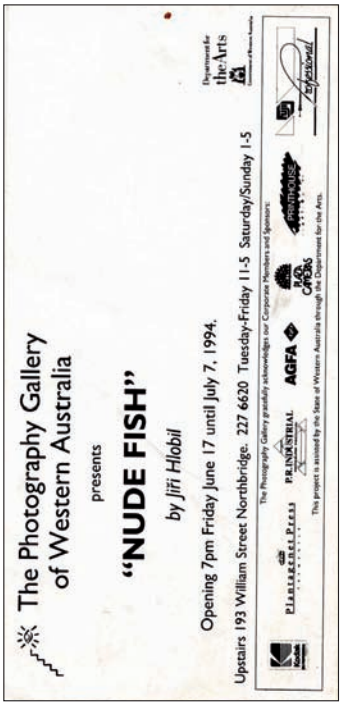

Obr. 49a a 49b. Jiří Hlobil, pozvánka na výstavu Nude fish, The Photography Gallery of Western Australia, 1994.

Obr. 50. Jiří Hlobil, z cyklu Bez názvu, 2006.

V roce 2008, po dopadu první vlny hospodářské krize, živnost v Perthu kvůli výraznému poklesu činnosti uzavírá a stěhuje se se svou druhou manželkou do Prahy. Jak Jiří přiznává, k rozhodnutí vrátit se zpět do Čech přispívá i vyčerpání z celoročně vysokých teplot v australském Perthu a mnohaletá absence čtvera ročních období. Hlobilova manželka Michaela pracuje jako manažerka jejich společné firmy a shání Jiřímu zakázky nejen v Praze a České republice, ale i v jiných zemích Evropy. Jiří Hlobil zúročuje nabyté zkušenosti z Austrálie a díky součinnosti se svojí ženou se rychle etabluje v novém působišti jako profesionální a vyhledávaný reklamní a svatební fotograf. Svůj pobyt v Austrálii si však nese i nadále s sebou, i ve svém jméně, které rozšiřuje na Jiří George Hlobil.

Samostatné výstavy:
1994 Nude fish, Photography Gallery of Western Australia, Perth

Jiří Kopáč
narozen 12. 5. 1963 v Olomouci
žije v Olomouci

Studia:
1980–1984 Gymnázium ve Šternberku
1986–1988 Lidová škola umění v Olomouci, obor fotografie (PaedDr. Miloslav Stibor)
1988–1989 Institut výtvarné fotografie SČF, studia nedokončil

Zaměstnání:
V letech 1984–1992 operátor v podniku Olma Olomouc.
V roce 1991–1994 vede prodejnu Foto Kampa v Olomouci.
Od roku 1994 fotoreportér moravských deníků, v současné době v Olomouckém deníku.

Aktivně fotografuje od roku 1984. Do roku 1990 se zabýval převážně výtvarnou, fotografií. Od roku 1994, kdy působí jako fotoreportér, se zabývá převážně dokumentární fotografií. V druhé polovině devadesátých let vytvořil několik dokumentárních cyklů v rámci spolupráce s českými humanitárními organizacemi.

Cesta Jiřího Kopáče k fotografování vedla mírnou oklikou přes filmovou kameru. V době studií na gymnáziu ve Šternberku ho zaujal osmimilimetrový amatérský film. Se skupinou spolužáků působil kolem studentského recesistického časopisu *Doutnák*, při kterém fungovala i sekce Doutnák Film. Studenti filmovali například školní fotbalová utkání mezi učiteli a žáky a další školní události. Tehdy Jiří Kopáč začal používat kameru Admira M8, kterou mu půjčil jeho kamarád. Různost možností, jak zaznamenávat přes hledáček kamery dění ve svém okolí, ho fascinovala.

Obr. 51. Jiří Kopáč,
z cyklu Studie, 1986.

Po roce filmařských pokusů měl Kopáč dojem, že nezvládá ideálně kompozici obrazu. Kamarád mu tehdy poradil, že to jde dobře cvičit fotografováním a že každý kameraman by měl být zároveň tak trochu i fotograf – fotografie navíc umožňuje kompozici ex post doladit výřezem nebo jinými technikami.

Jiří Kopáč začal fotografovat a chytlo jej to tak, že fotografii a film provozoval vedle sebe, až nakonec fotografie zvítězila. Půjčil si tehdy Zenit E, později zakoupil Flexaret a začal s vyvoláváním fotografií i filmů. Až s odstupem si uvědomil, že dalším rozhodujícím momentem pro jeho fotografování mohl být fakt, že film je vždy kolektivní dílo, kdežto fotografie jako vysoce individuální činnost mu vyhovuje daleko více.

Obr. 52. Fotoskupina Miloslava Stibora kolem panelu s fotografiemi z cyklu Studie Jiřího Kopáče, 1987.

Jiří Kopáč se ve fotografování zaměřil na krajinu, nalezená zátiší a další oblíbené motivy fotografů amatérů. Jak sám říká, dost se v té době hledal. Po ukončení gymnázia pracoval v olomouckém mlékárenském podniku Olma jako operátor sušárenské výroby. Následovaly dva, pro fotografa promarněné, roky 1984 a 1985 základní vojenské služby u silničního stavebního vojska, kde se Kopáč podílel na výstavbě raketové základny v Přáslavicích u Olomouce.

Obr. 53. Jiří Kopáč, z cyklu Studie, 1986.

Obr. 54. Jiří Kopáč, z cyklu Studie, 1986.

Po návratu z vojny se Jiří Kopáč vrátil k původnímu zaměstnavateli. Myšlenka na fotografování ho však neopustila a hledal cestu k rozvoji svých fotografických dovednosti pod odborným vedením. Při svém pátrání se dostal k fotografické sekci Vlastivědného muzea a od jejích členů se dozvěděl o fotografickém kroužku v LŠU v Olomouci pod vedením Miloslava Stibora.

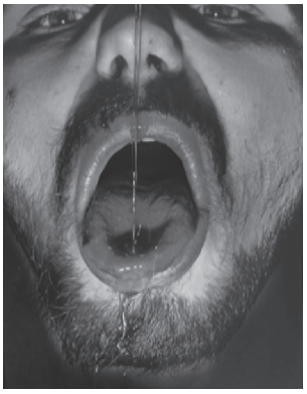

Obr. 55. Jiří Kopáč, z cyklu Studie, 1986.

Při první schůzce v září 1986 se tam setkal nejen s nově příchozími spolužáky Miroslavem Schubertem a Michalem Macků, ale i s o dva roky staršími posluchači kurzu Josefem Masničákem, Martinou a Jiřím Hlobilovými, Davidem Folprechtem a Alfrédem Blahem.
Pod vedením Miloslava Stibora začal Jiří Kopáč nenásilnou formou rozvíjet své fotografické cítění. Stibor své žáky již v této době nenutil ke zpracovávání fotografických cvičení a vedl je k rozvíjení vlastních témat a další systematické práci na ucelených fotografických souborech.

Obr. 56. Jiří Kopáč, Bez názvu, nedatováno.

Pod jeho vedením vzniká první ucelenější cyklus fotografií Jiřího Kopáče s názvem *Studie*, který obsahuje roztříštěný autoportrét vlastního obnaženého těla. Autor přistoupil sám k sobě jako k fotografickému objektu a začal pořizovat snímky různých detailů svého těla. Cyklus s úspěchem prezentoval při první společné výstavě fotografické skupiny LŠU v olomoucké Galerii pod podloubím v červnu 1987. Fotografie umístil na černou dřevotřískovou desku o rozloze přibližně jeden krát dva metry. Nasnímané detaily byly umístěny v prostoru desky podle toho, ke které části těla příslušely.

Autora v této době nejvíce zajímala aranžovaná výtvarná fotografie. Svoji tvorbu z těchto let nazývá minimalistickým konceptuálním obdobím.

V roce 1988 prochází Jiří Kopáč úspěšně přijímacím řízením a zahajuje studium na Institutu výtvarné fotografie (IVF). Asi po půl roce IVF opouští, neboť, jak dnes vzpomíná, mu chyběl jakýsi vnitřní motor. Mnoho lidí podle slov Jiřího Kopáče dělalo školu i kvůli tomu, že si potřebovali jako podnikoví fotografové zvýšit kvalifikaci, a Jiřímu podobná hlubší motivace chyběla. Navíc jak říká, bylo to období nedlouho po narození dcery a v zaměstnání pracoval na směny. Kopáč však dodnes rád vzpomíná na partu vynikajících pedagogů (Jílek, Vojtěchovský, Birgus) a jedinečnou atmosféru, která ve škole vládla.

Možnosti, které přinesl pád komunistického režimu v roce 1989, Jiřího Kopáče nenechaly klidným, a tak v roce 1991 se svojí ženou založil a dodnes vede v Olomouci funkční obchod Foto Kampa na Třídě 1. Máje vedle legendární hospody U Muzea, zvané též Ponorka. Zpočátku vede prodejnu při zaměstnání. Od roku 1993 však dává v původním zaměstnání v podniku Olma výpověď a věnuje se již plně provozování obchodu.

Na jaře 1994 mu fotograf ČTK Vladislav Galgonek zprostředkovává zaměstnání fotoreportéra deníku Olomoucký puls. Kopáč po počátečním zvažování nabídku přijímá a začíná jeho dráha fotoreportéra. V roce 1995 přechází do Hanáckých novin, které se brzy slučují s jiným místním deníkem, který nese název Olomoucký den.

Obr. 57. Jiří Kopáč, z cyklu Banát, 1997–1999.

Jiří Kopáč se v té době začíná věnovat několika dlouhodobým dokumentárním cyklům, které vzešly z jeho spolupráce s olomouckým arcibiskupstvím a Arcidiecézní charitou Olomouc. První ze souborů o české vesnici Girnic v Rumunsku autor zhotovil během návštěvy olomouckého arcibiskupa Jana Graubnera u rumunských krajanů v Banátu v říjnu 1996.

V průběhu let 1997 až 1999 se autor do vesnic v jižní části rumunského Banátu osídlených krajany opakovaně vrací a systematicky zaznamenává život „zapomenuté" komunity Čechů. Vzniká klasický černobílý dokumentární soubor v humanistickém duchu *Banát*. Kopáč citlivě zaznamenává každodenní život v nelehkých rurálních podmínkách, přičemž si často všímá tragikomických protikladů tradičního života na vesnici „atakovaného" civilizačními prvky. Jiří Kopáč na tomto cyklu spolupracuje s Arcidiecézní charitou Olomouc, která v oblasti zajišťuje pastorační činnost a podporu lékařské péče.

Cílem projektu bylo zprostředkovat veřejnosti v České republice každodenní život Čechů v rumunském Banátu formou sociálního dokumentu. Dalším záměrem bylo zlepšit vztahy domácí veřejnosti k menšinám a v neposlední řadě zviditelnit práci Arcidiecézní charity Olomouc v Banátu, která zde pracovala na projektu domova komplexní péče pro seniory v Girnicu.

V rozmezí let 1995 až 2000 se Jiří Kopáč opakovaně zúčastňuje cest konvojů humanitární pomocí organizace ADRA do Bosny a do Sarajeva. Jako fotodokumentarista se zapojuje do širšího projektu „Radost sarajevským dětem“, který má za cíl zásobovat sarajevské školy výtvarnými potřebami.

Obr. 58–61. Jiří Kopáč, z cyklu Banát, 1997–1999.

V roce 2005 došlo k další transformaci olomouckých médií. Nakladatelství Vltava Labe Press pohlcuje Olomoucký den, noviny přecházejí pod celostátní Deník s regionální olomouckou mutací kde Jiří Kopáč dodnes působí.

Kopáč se svým profesionálním přístupem k fotografování podílí na kultivaci obrazové kultury v regionálních periodicích, potažmo v regionu. Jeho fotografie si stále udržují vysoký standard, bývají nápadité s lehce rozpoznatelným rukopisem. Je potěšitelné, že se Jiří Kopáč stále dokáže nadchnout pro každodenní fotografování regionálních událostí.

Je rovněž potěšitelné, že ani po téměř dvaceti letech působení v regionálních médiích Kopáč nevyčerpal svůj potenciál citlivého fotografa a mimo zaznamenávání každodenních událostí se dále věnuje vlastní tvorbě. O tom svědčí i fakt, že v současné době připravuje velkou výstavu.

Samostatné výstavy:

1996 Radost sarajevským dětem, Praha, Olomouc
Girnic – česká vesnice v Rumunsku Olomouc
1997 Radost sarajevským dětem, Sarajevo, Göteborg, Brusel, 1997
Girnic – česká vesnice v Rumunsku Šternberk, Plzeň, 1997
1998 Záplavy – rok poté, Olomouc
2000 Banát, Olomouc
2004 Return, Prostějov, Brno, Praha

Kolektivní výstavy:

1995 Návštěva papeže Jana Pavla II. v Olomouci očima olomouckých fotografů, Olomouc
1997 Morava, červenec 1997, Dokument o záplavách, Olomouc

Michal Macků
narozen 17. 4. 1963 v Bruntále
žije v Olomouci

Studia:
1977–1981 Gymnázium Bruntál
1981–1985 Fakulta technologie ve Zlíně (VUT Brno)
1986–1988 Lidová škola umění v Olomouci, obor fotografie (PaedDr. Miloslav Stibor)
1986–1989 Institut výtvarné fotografie v Praze

Zaměstnání:
1985–1991 Výzkumný ústav Sigmy Olomouc, samostatný výzkumný pracovník.
1991–1992 Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, vyučuje obor fotografie
Od roku 1992 působí jako fotograf na volné noze.

Aktivně fotografuje od roku 1979. V začátcích byl silně ovlivněn surrealismem a konceptualismem. V roce 1989 se začal věnovat vlastní technologii snímání želatiny z velkoplošných filmů na mokrou papírovou podložku. Tuto techniku pojmenoval geláže. Od roku 2005 tuto techniku rozšířil o vytváření skleněných fotografických objektů, které nazývá skleněné geláže.

Při studiích na bruntálském gymnáziu si Michal Macků pořizuje fotoaparát Zenit a začíná fotografovat. Začíná rovněž navštěvovat fotografický kroužek v tamním Domě pionýrů a mládeže. Zde se seznamuje s fotografickou technikou a základy práce v temné komoře, včetně vyvolávání filmů. „Při vyvolávání filmů zpracovává i Sabbatierův efekt a ve svých experimentech se dostává až k fotografice, když snímá světelnou dráhu zavěšené baterky. Před zvětšováním do negativů škrábe, chemicky je narušuje, kopíruje fotogramy. Pozitivy tónuje. Slučují se v něm zájmy výtvarné s profesí chemika.“[12]

Obr. 62. Michal Macků, Bez názvu, 1981.

12 Rozsíval, Pavel: Fotograf Michal Macků, magisterská diplomová práce, ITF Opava, 2005

Po ukončení gymnázia je přijat na Fakultu technologie ve Zlíně. V průběhu vysokoškolských studií se nadále věnuje fotografování, průběžně se dále zdokonaluje ve fotografické technice a celkově v oboru vyzrává. Michal Macků vytváří v tomto období fotografické koláže a snímky v duchu poetiky surrealismu.

Po ukončení studií technologie nastupuje vojenskou základní službu a před jejím ukončením se hlásí na Institut výtvarné fotografie. Macků je napoprvé přijat. Po návratu z vojny v září 1986 se vrací do výzkumného ústavu Sigmy Olomouc a začíná navštěvovat fotografický kroužek lidové školy umění, kde se seznamuje se svými spolužáky – kolegy fotografy, skrze něž zblízka poznává olomouckou kulturu. Především však poznává Miloslava Stibora.

Obr. 63. Michal Macků, Bez názvu, 1981.

Obr. 64. Michal Macků, ze hry Šašek a královna, 1984.

Michal Macků v této době souběžně studuje LŠU a Institut výtvarné fotografie (IVF). Ten se pro něj stává významným zdrojem inspirace a informací. Na pravidelných přednáškách IVF jsou promítány diapozitivy s řešeními zadaných cvičení od kolegů z předešlých ročníků. Studenti jsou seznamováni s novými trendy ve fotografii. Michalovi Macků se otevírají hlubší vrstvy a souvislosti oboru. Nutnost projít cvičeními a úkoly více fotografických předmětů jej, již tak dostatečně zručného a vynalézavého fotografa, v oboru zoceluje, zkušenosti se sčítají a násobí.

Obr. 65. Michal Macků, Stodola, Bělidla, 1981.

Šťastná kombinace studia IVF a LŠU a setkání se Stiborem jako vedoucí osobností, pedagogem a fotografickou veličinou je důležitým momentem pro jeho další profesní utváření. K zásadní události v jeho fotografické kariéře však dochází, když na jednu z hodin LŠU přichází Jiří Kopáč s technikou sundávání emulze z negativů, kterou nalezl ve starých fotografických receptářích.

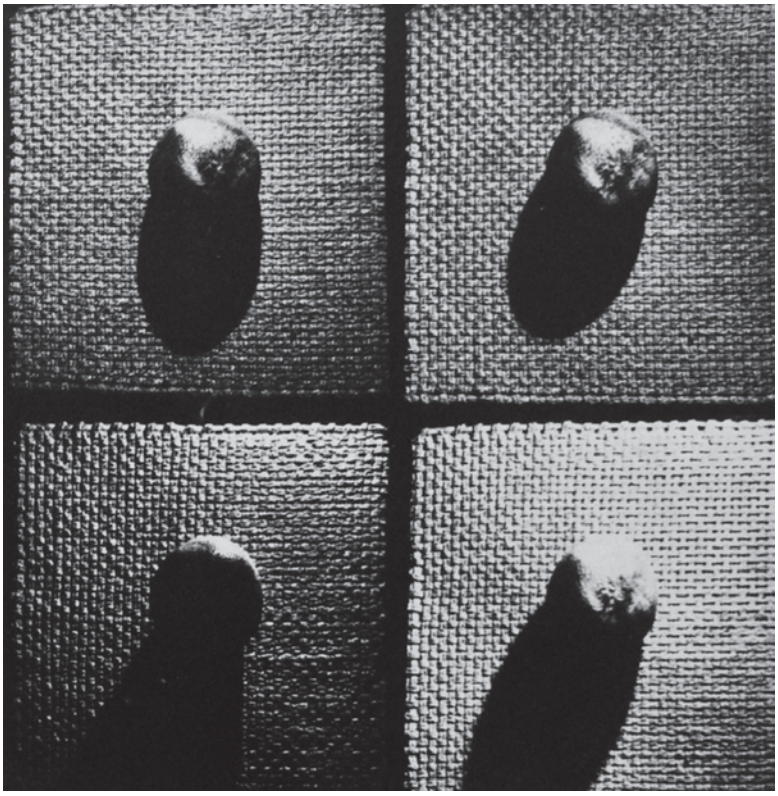

Obr. 66. Michal Macků, Bez názvu, 1988.

„Kopáč přišel se sundáváním emulze z filmu, že to načetl v nějaké příručce. Zkoušel to dávat na sádru – hlavně takové malé formáty. Odlíval ze sádry tabulky a na ty to nějak přetahoval z negativů nebo z těch filmů. Takže on s tím přišel a já jsem to pak začal rozvíjet. Ze začátku jsme nebyli schopní udělat formát 5 x 6 cm, jenom takový kousky, protože se nám to trhalo. Já jsem si s tím potom hrál několik let, až jsem tu techniku rozvinul téměř k dokonalosti.“[13]

Obr. 67. Michal Macků, z cyklu Geláže, č. 6, 1989.

Obr. 68. Michal Macků, z cyklu Geláže, č. 8, 1989.

Michal Macků absolvuje s fotoskupinou Miloslava Stibora sedm společných výstav a Stiborův význam s odstupem hodnotí následujícími slovy*: „LŠU měla spíš praktický význam. Tam jsem poznal*

13 Rozhovor Jiřího Doležela s Michalem Macků ze dne 22. července 2012

pana doktora Stibora, starého praktika, výborného člověka a skvělého společníka. Ten nám ukázal, že se člověk může fotografií i živit. Najednou to byl živý člověk a ne umělec s velkým U. Viděl jsem, že umění se dá dělat i prakticky. To bylo velice užitečné. A navíc jsem se seznámil s lidmi z Olomouce, kde jsem tehdy začínal."[14]

Obr. 69. Michal Macků, z cyklu Uhlotisky, č. 33, 2005

Pro Michala Macků se po Sametové revoluci po roce 1989 otevřely dveře do světa a nové dosud netušené obzory. Začíná vystavovat v cizině, o jeho fotografie mají zájem muzea i soukromí sběratelé. V zaměstnání, kde dosud pracoval, dává v roce 1991 výpověď a odchází na volnou nohu. Krokem do nejistoty získává prostor pro svou uměleckou tvorbu, skrze niž nalézá skutečné naplnění života. Zkoumá a vylepšuje techniku geláží.
Geláže Michala Macků si získaly mezinárodní ocenění. Mnohé oslovuje jejich výrazná expresivita, založená na vypjatosti, deformaci a destrukci lidského těla. Macků pracuje s existenciálním tématem beznaděje, zranitelnosti, úzkosti, brutality, osamělosti... Klade si otázky po lidské jedinečnosti a identitě, vztahu těla a duše. Jeho přístup je také hluboce autoreflexivní – skrze detailní poznávání vlastního těla se snaží zkoumat a pochopit vlastní osobnost jako celek.

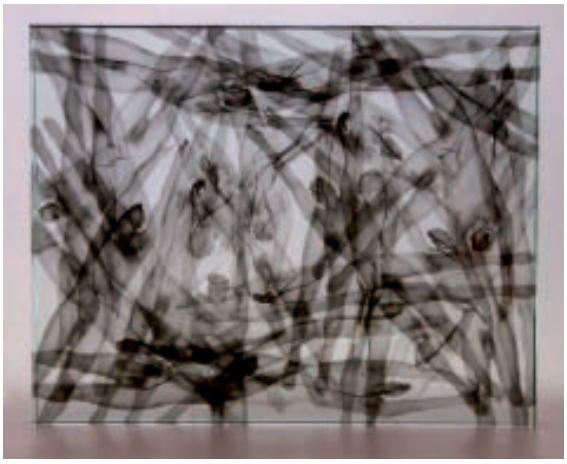

Obr. 70. Michal Macků, z cyklu Skleněné geláže, č. 4, 2006.

Obr. 71. Michal Macků, z cyklu Skleněné geláže, č. 16, 2008.

14 Macků, Michal: Geláže/Gellage rozhovor Michala Macků s Ladislavem Daňkem a Jindřichem Štreitem, Sovinec, 13. ledna 1996

Od roku 2005 získávají jeho fotografie třetí rozměr vytvářením skleněných fotografických objektů, které nazývá skleněné geláže. V tomto pracovním období kombinuje všechny své předchozí technické a experimentální zkušenosti a snaží se najít nové způsoby využití fotografického média. *„Teď dělám ta skla – vlastně je dělám už několik let. To mě teď baví a snažím se je dělat větší a větší a možná se zase ženu do nějaké slepé uličky. Ale bez toho to nejde, člověk musí pořád experimentovat – nebo aspoň já*."[15]

Samostatné výstavy:

1990 Robert Koch Gallery, San Francisco, USA
Kulturní Dům, Bruntál, Czechoslovakia
Galerie Centrum, Plzeň, Czechoslovakia
1991 Galerie pod podloubím, Olomouc, Czechoslovakia
Fotografisk Galleri, Kopenhagen, Denmark
1992 Galerie Bílá růže, Pratur, Czechoslovakia
Galerie Caesar, Olomouc, Czechoslovakia
Galerie Mladých, Brno, Czechoslovakia
Umělecká průmyslovka, Palisády, Bratislava, Czechoslovakia
1993 Galerie Aura, Olomouc, Czech Republic
1994 Prague House of Photography, Prague
Galerie Ambrosiana, Brno, Czech Republic
1995 Photogalerie Bild, Aarau, Switzerland
Kino Prostějov, Czech Republic
1996 Victor Barsokevitsch-Valokuvakeskus, Kuopio, Finland
Gallery St.Gervais, Geneva, Switzerland
Slezské muzeum, Opava, Czech Republic
Photography Gallery, Perth, Australia
Galleri Karneval, Albrunna, Sweden
Photoforum Feldeg, Zürich, Switzerland
1998 Galerie U Řečických, Prague, Czech Republic
1999 In focus Galerie am Dom, Köln, Germany
Galerie Pennings, Eindhoven, Holland
2000 John Stevenson Gallery, New York, USA
2001 FotoGaleria Teatro San Martin, Buenos Aires, Argentina
Estudio Lisenberg, Buenos Aires, Argentina
2002 Galeria Omar Alonzo, Puerto Vallarta, Mexico
2004 Dylan Thomas Centre, Swansea, UK
Aberystwyth Art College, Aberystwyth, UK
John Stevenson Gallery, New York, USA
In focus Galerie am Dom, Köln, Germany
J&T Bank, Prague, Czech republic
2005 „Vize, čin, sen, smrt", Galerie Brno, Brno, Czech republic
Gallery „pf", Poznaň, Poland
Galerie Palais Breuner, Vien, Austria
Městské divadlo Zlín, Czech republic
Státní zámek Třeboň, Czech republic
Czech Centre, München, Germany
2006 Galerie Art Affair, Regensburg, Germany
Photo Event, Turnhout, Belgium
Ottoman Mint complex, IFSAK, Istanbul, Turkey
2007 Galerie Caesar, Olomouc, Czech republic
Galery Na Soljanke, Moscow, Russia

15 Rozhovor Jiřího Doležela s Michalem Macků ze dne 22. července 2012

Bilder vom Menschen, In focus Galerie, Köln, Germany
Over the photo, Galleria PaciArte contemporanea, Brescia, Italy
Bielske centrum kultury, Foto Art Festival, Bielsko-Biala, Poland
2008 Galerie David Guiraud, Paris, France
Sklenene Gelaze, Galerie V Kapli, Bruntal, Czech Republic
2009 Galerie, Museum Art St.Urban. St. Urban, Switzerland
(Glass) Gellages, Wei-Ling Gallery, Kuala Lumpur, Malaysia
2010 Glass photo, PaciArte contemprary, Brescia, Italy
2011 Galleria PaciArte Contemporanea, Chicago, USA
Karin Weber Gallery, Hong Kong

Kolektivní výstavy:
1990 Tschechoslovakische Fotografie Des Gegenwart, Cologne, Germany
1991 Bilder Lust, Galerie Rhanitzgasse der Landeshauptstadt, Sachsen, Germany
The Male – Contemporary Male Nude Photographs, Portfolio Gallery, London, UK
1992 What´s New: Prague, The Art Institute of Chicago, USA
1993 Czech Photography of the 1990s – Fotofeis, Maclaurin Art Gallery, Ayr, Scotland, UK
1994 After the Velvet Revolution, 15 Czech & Slovak Photographers Photography Gallery, Perth, Australia
Revelations, Photographs of Male and Female Nudes, The Gallery at John Jones, London, UK
1996 Institut tvůrčí fotografie 25/5, Slezské zemské muzeum, Opava, Czech Republic
1996 Jistoty a hledání v české fotografii 90.let Nejvyšší purkrabství Pražského hradu, Czech Republic
1997 The Body in Contemporary Czech Photography, Macintosh Gallery, Glasgow, UK
1998 Sicherheit und Suche in der tschechischen Fotografie der neunziger Jahre, Berlin, Germany
The Body in Contemporary Czech Photography, London, UK
1999 Czech Photography of the 1990s, The Art Institute of Chicago, USA
Video Virtuale, Foto Fictionale, Museum Ludwig, Koln, Germany
2000 Optical Delusions: Jokes, Puns, and Sleights-of-Hand in Photography, The Art Institute of Chicago, USA
Tre samtida fotografer fran Tjeckien, Replica Theater and Art Center, Stockholm, Sweden
Akt v české fotografii, Císařská konírna Pražského hradu Prague, Czech Republic
2001 Re-presenting Representation V Arnot Art Museum, Rockwell Museum of Western Art, New York, USA
2003 Celebration of Light: Photographs from the Collection of Cherye and Jim Pierce, Honolulu Academy of Arts in Honolulu, USA
2005 NEW ART Redefining „The Photograph“ collage, overpainting, 3 dimensions, and more, John Stevenson Gallery, New York, USA
Czech Photography of the 20th Century, The City Gallery of Prague, Prague, Czech Republic
2006 Noble Processes, in a Digital Age, John Stevenson Gallery, New York, USA
Autopoesis, Slovak National Gallery, Bratislava, Slovakia,
2007 Expressive Bodies: Contemporary Art Photography from The Kinsey Institute, Herron Gallery, Indianopolis, USA
2008 Love – frammenti visivi di un discorso amoroso, Gallerie Civiche d'Arte Contemporanea di Palazzo Ducale, Modena, Italy
2009 Tschechische Fotografie des 20. Jahrhunderts, Kunst und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland, Bonn, Germany
2010 Exposed – Nude Photography in the XX. Century, In Focus Galerie, Köln, Germany
Darkness for light – Czech Photography today, Shiseido Gallery, Tokyo, Japan

Josef Masničák
narozen 26.6.1965 ve Šternberku
žije v Olomouci

Studia:
1980–1983 Střední odborné učiliště tiskařské Vidnava, obor tiskař
1983–1984 Dům dětí a mládeže, obor fotografie (Ivo Mühlbarter)
1984–1988 Lidová škola umění v Olomouci, obor fotografie (PaedDr. Miloslav Stibor)

Zaměstnání:
V letech 1983–1991 knihařská dílna KOVO DŘEVO (tiskař)
Od roku 1991 provozuje živnost v oboru knihařství, paspartování a rámování.

Aktivně fotografuje od roku 1981. Do roku 1990 se zabýval převážně výtvarnou ateliérovou fotografií. K fotografování se vrátil v roce 2005, ve volných chvílích fotografuje krajinu a olomoucká zákoutí.

Josef Masničák prožil mládí na hájovně u Mutkova, v prostředí půvabné sudetské vesničky nad Šternberkem. Fotografování jej od útlého dětství fascinovalo. Snad to bylo i tím, že soused měl zvětšovák a jednou za čas, když vyvolával fotografie, měl malý Josef možnost být u toho. Ve čtvrté třídě přemlouval tak dlouho rodiče, až mu koupili jeho první fotoaparát. Jednalo se o plastový fotoaparát Eťuk, byla to spíš hračka, ale mladého fotografa svými možnostmi zcela uspokojovala. Zpočátku fotil cokoliv, co ho ve svém okolí oslovovalo – kočku, psa, plot...

Obr. 72. Josef Masničák, z cyklu U nás, 1985.

Po ukončení ZŠ ve Šternberku nastoupil Josef Masničák obor knihař na internátním učilišti ve Vidnavě. Na internátu vládl poměrně ostrý režim, neboť polovina učňů byla ze zvláštních škol. Josef Masničák se přihlásil do fotokroužku a většinu volného času trávil ve fotokomoře. To už měl fotoaparát značky ILIA. „*Byl to takový foťák na páčku, něco jako Smena*," říká o svém tehdejším fotografickém přístroji. Po vyučení nastoupil do knihařské dílny podniku KOVO DŘEVO v Olomouci.[16]

16 Rozhovor Jiřího Doležela s Josefem Masničákem ze dne 16. března 2012

Josef Masničák se v roce 1983 přihlásil v olomouckém Domě pionýrů a mládeže, dnes Dům dětí a mládeže (DDM) do fotokroužku pod vedením Ivo Mühlbartera. Ten už navštěvovali Jiří Hlobil a Táňa Kasalová, která jednoho dne přišla s informací, že se na lidové škole umění otevírá fotokroužek pod vedením Miloslava Stibora. Masničák, jak dnes říká, sice znal knihu *Fotografie pro lidové školy umění*, ale vůbec netušil, že by ten slavný Miloslav Stibor mohl být z Olomouce.
V září 1984 se přihlásil do fotokurzu při lidové škole umění a z Pionýrského domu s sebou přivedl další zájemce o studium ve Stiborově kurzu – Jiřího Hlobila a Alfréda Blaha. Do skupiny záhy přešla i Táňa Kasalová a později David Folprecht. Tím se utvořila první, základní skupina studentů Stiborova kurzu.

Obr. 73. Josef Masničák, z cyklu U nás, 1985.

A utvářela se jako volné sdružení začínajících fotografů. Vyvíjela se bez předem zadaných pracovních fotografických témat. Stibor žákům objasňuje základy své vlastní práce na příkladech fotografování portrétu a na principech studiového osvětlení. Od svých žáků vyžaduje, aby fotografovali, co je baví, co je oslovuje ze svého života, ze svého okolí, a aby nové fotografie nosili do hodin, kde jsou společně hodnoceny. Na prezentovaných snímcích, na výřezech a ořezech snímků ukazuje kompoziční možnosti nasnímaných fotografií. Jak na situaci pohlížet již při vzniku snímku.

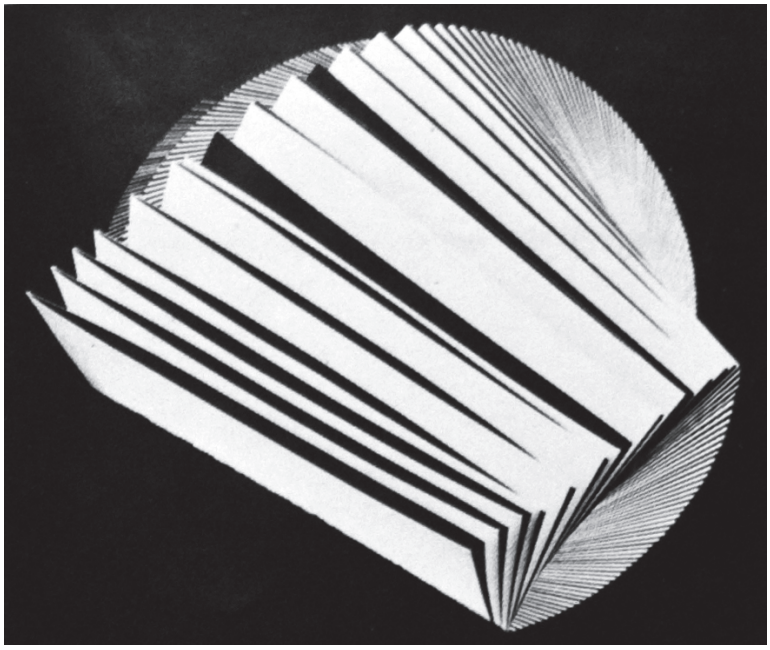

Obr. 74. Josef Masničák, z cyklu Bločky, 1986.

„A za další rok přibyl zbytek té party, Kopáč, Macků, Schubert a poslední někdy časem Petr Zatloukal. Mirek Schubert, Macků a Kopáč tomu dali trochu jiný náboj, oni šli víc do hloubky. Byli trochu víc filosofičtěji zaměření. Debaty už se nevedly jen o fotografii, ale víc o umění celkově a vnesly tam takový správný duch, už to nebyla jenom skupina fotografická, ale už jsme se měli o čem víc dohadovat. Petr

Zatloukal přibyl někdy později. On je sice starší, ale dobře zapadl. A jak nás už bylo tolik, tak začala výstavní činnost,“ objasňuje Josef Masničák.[17]

Masničák se v průběhu studia ve skupině Miloslava Stibora věnoval převážně ateliérové fotografii. Svoje papírové bločky – z černého a bílého papíru – dokázal prostřednictvím fotografie proměnit v geometrickou abstrakci, v dynamické op-artové obrazy, využívající kontrastu černých a bílých linií a potlačující původní prostorovost objektů. Podobně ve svých pozdějších krajinách vidí krajinotvorné prvky jako geometrické plochy a linie, z nichž díky výřezu a vhodnému osvětlení vznikají lehce abstrahující obrazy. Okrajově se věnuje také dokumentární tvorbě, z čehož vzniká soubor fotografií s názvem *U nás*, jenž v intencích humanistického dokumentu zaznamenává život v prostředí rodného Mutkova. Josef Masničák získal za tyto dva soubory ocenění v okresním kole 9. a 10. národní soutěže amatérské fotografie v letech 1986 a 1988.

„*Snažím se, aby každý ze skupiny vždy fotografoval to, co je mu nejbližší. Jeden z nich – Josef Masničák – umí například dělat nádherné věci z papíru – Co by vymýšlel, když žije a pracuje s papírem? A skutečně, on dokázal prostřednictvím své fotografie povýšit prostou skutečnost na samostatný, svéprávný objekt. Zobrazená skutečnost zde nabývá novou hodnotu a v tom vidím přínos fotografie. Na fotografii mohou být i listy papíru něčím docela jiným než ve skutečnosti. V žádném případě nikoho nevedu k tomu, aby bral fotografii jako registrační prostředek, ale aby jejím prostřednictvím dokázal vyjádřit své myšlenky*.“[18]

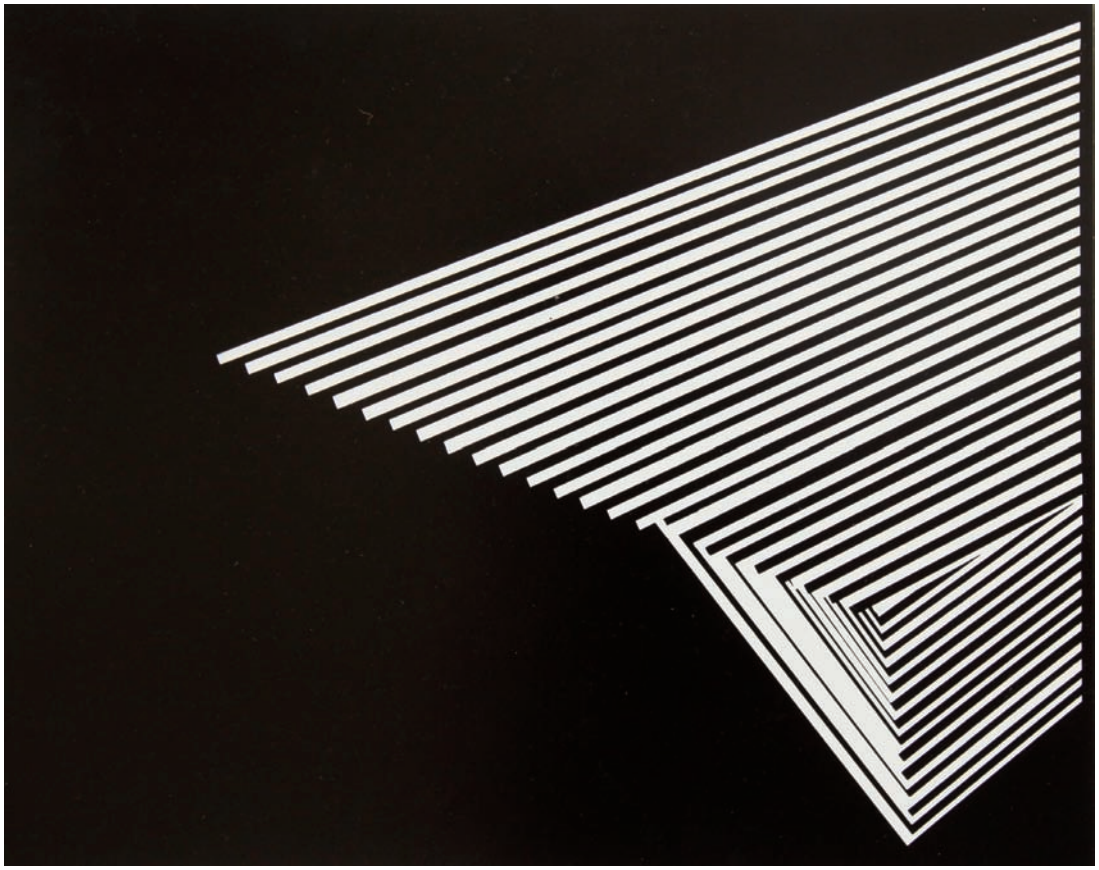

Obr. 75. Josef Masničák, z cyklu Bločky, 1986.

„*Já jsem jako tiskař fotil takové papírové záležitosti, takové bločky, které se skládaly z černého papírku, bílého, černého... to se rozšábovalo, roztočilo a kousek toho vějířku jsem fotil – tím jsem se dost*

17 Rozhovor Jiřího Doležela s Josefem Masničákem ze dne 16. března 2012.

18 Rywiková, Bohdana: *Co všechno řeknou fotografie – povídání o fotoskupině VO-LŠU v Olomouci,* Kulturní měsíčník, Ostrava, 1989, č. 2, s. 17–18

zabýval – Pentacon Six, to byl základ. Měli jsme temnou komoru k dispozici, ale i doma jsem měl ještě Horizont," říká o svých fotografických objektech Masničák.[19]

Obr. 76. Josef Masničák, z cyklu Krajina, 2008.

Obr. 77. Josef Masničák, z cyklu Krajina, 2008.

Josef Masničák začal v roce 1991 samostatně podnikat ve knihařském oboru. Fotografování na čas zanechal. S podnikáním mu výrazně přibylo starostí a ubylo času pro vyvolávání filmů a fotografií. Ke své zálibě se znovu vrátil až v roce 2005, kdy si pořídil digitální fotoaparát, a snímky teď vyvolává v kteroukoliv denní dobu ve svém počítači.

Obr. 78. Josef Masničák, z cyklu Zádumčivá Olomouc, 2009.

Obr. 79. Josef Masničák, z cyklu Zádumčivá Olomouc, 2009.

Josef Masničák se v poslední době věnuje fotografování krajiny, kde jej zajímá abstraktnější pojetí a dělení ploch. Fotografie pro konečné vyznění často barevně manipuluje v počítačových programech.

19 Rozhovor Jiřího Doležela s Josefem Masničákem ze dne 16. března 2012.

Obr. 80. Josef Masničák, z cyklu Krajina, 2011.

Samostatné výstavy:

2008 Galerie Podkova, Olomouc
Kaple, Mutkov
2009 Galerie obecního úřadu, Čerčany u Prahy

Martina Müllerová (Hlobilová)
narozena 24. 4. 1966 v Praze
žije v australském Perthu

Studia:
1980–1983 Střední zahradnická škola v Hrdlořezech, obor zahradnice
1984–1988 Lidová škola umění v Olomouci, obor fotografie (PaedDr. Miloslav Stibor)
1991–1996 Public School of English, Perth, Austrálie
1999–2008 Bakalářské a Doktorandské studium, Murdoch University, Perth, Austrálie

Zaměstnání:
V letech 1984–1991 zahradnice Sempra centrum Olomouc.
1992–2007 květinářství Waldecks Nurseries v Perthu.
2007–2010 přednáší na Murdoch University v Perthu.
Dnes působí jako poradce na více úvazků pro vysoké školy v Perthu.

Aktivně fotografuje od roku 1984. V letech 1984–1989 se věnuje převážně figurální fotografii a mužskému aktu. V roce 1995 se svým mužem Jiřím zakládá firmu Black and White Photography Business. V roce 2001 se začíná zabývat digitální ilustrací. V současné době se věnuje svatební fotografii a digitální ilustraci.

Martina Müllerová vyrůstala v Praze. S fotografováním začala na popud svého otce, který se sám nadšeně věnoval fotografii. Svůj první fotoaparát od něj dostala ve dvanácti letech. Byl to karboxový aparát na svitkový film z roku 1916, který původně dostal její tatínek od svého otce. Martina Müllerová studuje zahradnické učiliště a ve volných chvílích navštěvuje jezdecký oddíl. Zde začíná fotografovat koně a život kolem sebe. Na začátku jejích středoškolských studií se rodiče rozvádějí a Martina Müllerová se v roce 1984 spolu s matkou stěhuje do Olomouce.

Obr. 81. Martina Müllerová (Hlobilová), z cyklu Akt, 1987.

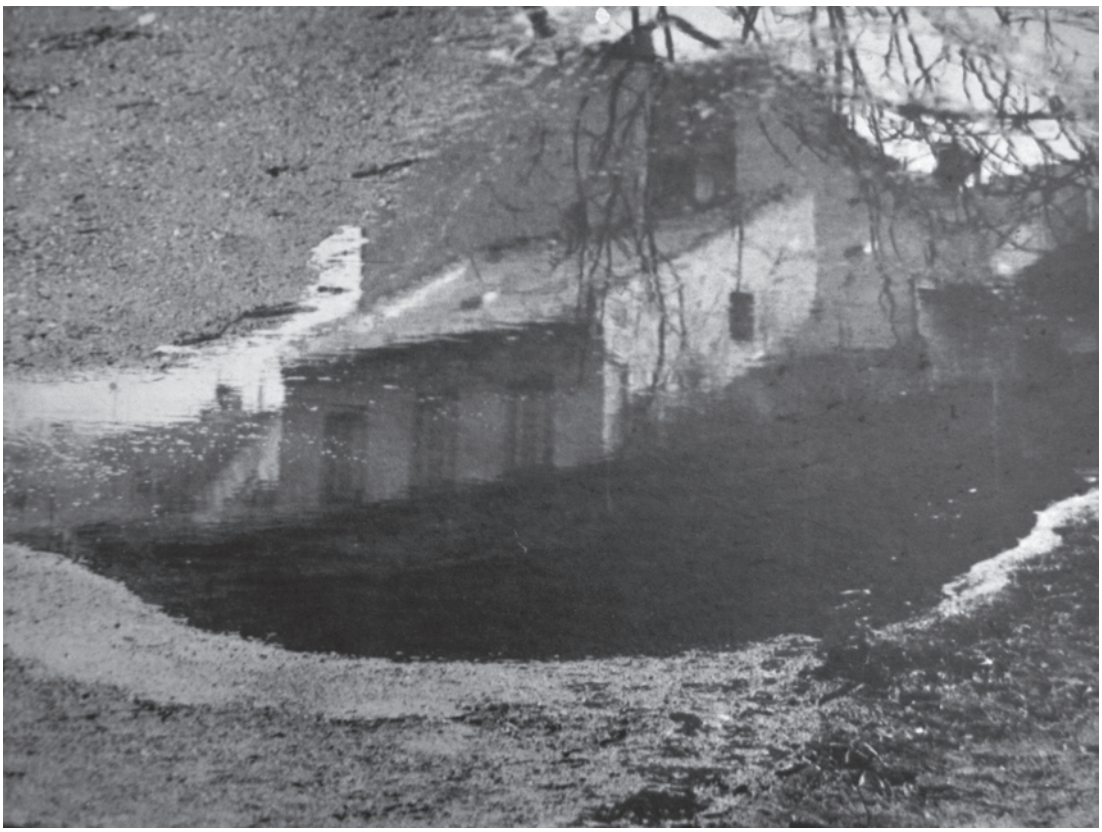

Obr. 82. Martina Müllerová, Olomoucké hradby, 1984.

Müllerová začala pracovat jako zahradnice ve sklenících v městském parku ve Výpadu. I v Olomouci nachází čas pro svoji lásku ke koňům a v lazeckém jezdeckém oddíle se setkává s mladým fotografem a budoucím manželem Jiřím Hlobilem. Ten ji na podzim 1984 přivádí do formující se fotoskupiny kolem Miloslava Stibora při olomoucké LŠU. *„První fotka, kterou jsem vyfotila a přinesla Stiborovi do fotokroužku. Nevěřil mně, že jsem to nafotila a vyvolala. Tehdy se podíval na Jirku a říká: ‚Nemusels jí pomáhat.' Jirka říká: ‚Já jsem jí nepomáhal.' Tím byl tehdy dost unešenej, tím jsem se dostala do fotokroužku. Tak, když jsem to fotila, tak Jirka prošel kolem mě, já jsem se zaměřila na kaluže na odlesky hradeb a ty baráčky nahoře a on říká: ‚To ti nikdy nevyjde.' Tak tohle byl můj začátek."*[20]

Obr. 83. svatba Martiny Müllerové a Jiřího Hlobila, 1. března 1985.

Necelý rok po seznámení v březnu 1985 uzavírají Martina Müllerová a Jiří Hlobil na olomoucké radnici sňatek. V roli ženichova svědka vystupuje Miloslav Stibor. Martina Hlobilová navštěvuje fotokroužek při LŠU od září 1984 a podobně jako její manžel Jiří Hlobil se zabývá převážně figurální fotografií. Ze Stiborovy výuky ji nejvíce oslovují cvičení z portrétní fotografie a ateliérového osvětlení. Mladá dvojice Martina a Jiří Hlobilovi se stávají pilířem fotoskupiny. Domlouvají vzájemné návštěvy a společné akce, skupina Stiborových žáků se často schází právě doma u Hlobilů. Martina Müllerová v kroužku zastává roli „skupinové modelky" pro fotografování aktu. Ona sama následně

20 Rozhovor Jiřího Doležela s Martinou Müllerovou ze dne 12. dubna 2012

využívá mužské osazenstvo fotoskupiny pro svoji figurální tvorbu a mužský akt. Z archivu fotografické tvorby tohoto období Martiny Müllerové se dochoval pouze malý zlomek fotografií, neboť rozsáhlá povodeň v roce 1997 zničila její archiv uložený ve sklepě v domě rodičů v Olomouci.

V srpnu 1991 se Martina Hlobilová spolu se svým mužem Jiřím Hlobilem a čtyřletým synem Richardem stěhují do Austrálie. Po příjezdu do Perthu se Martina do roku 1996 věnuje intenzivnímu studiu angličtiny. Nejdříve navštěvuje státem placené kurzy pro imigranty, později soukromou Tafe School. *„Já si vždycky uvědomovala, že musím umět dobře anglicky, jednak abych si tu připadala jako doma, jednak proto, abych tu mohla dělat to, co mě baví,“* vysvětluje dnes Martina Müllerová.[21]

Souběžně se studiem jazyka pracuje v květinářství Waldecks Nurseries. Spolu s mužem Jiřím zakládá v roce 1995 firmu Black and White Photography. Mimo užitou a reklamní fotografii se soustřeďují především na svatební fotografii, která v novém působišti představuje většinu fotografického trhu. V roce 1996 se manželé Hlobilovi rozvádějí a Martina se vrací k původnímu příjmení Müllerová. Firma Black and White Photography následujícího roku zaniká.

Obr. 84. Martina Müllerová, Crossroads, z cyklu Digitální ilustrace, 2003.

Obr. 85. Martina Müllerová, Memories, z cyklu Digitální ilustrace, 2003.

Důležitým mezníkem v životě Martiny Müllerové se stává rok 1999, kdy je přijata na Murdoch University. Jako studijní obor si zvolí fotografii a vizuální umění. Roku 2003 absolvuje bakalářské studium v oboru a v roce 2008 studia uzavírá doktorským titulem PhD s prací *Sémiotický výzkum digitální fotografie: co se skrývá za pixelem.* Müllerová vytváří silně počítačově manipulované fotografie – fotografie se stává jen jednou základní vrstvou složité počítačové animace. Hlavním motivem je expresivní odosobněná lidská figura, měnící se v podivnou virtuální bytost.

„Digitální fotografie tehdy začala, v roce 2001, 2002. Já si koupila za 800 dolarů jeden mrňavej Nikon a začala jsem pracovat s Photoshopem, dělala jsem obrázky, něco jsem sestavila ve Photoshopu a některé vrstvy jsem udělala jako digitální fotografii. Oni tomu tady říkají digital illustration a je to mix všeho možnýho. To je Hieronymus Bosch, předělala jsem jeho Last Judgement a Seven Dermissings, udělala jsem výzkum, co tím zamýšlel. A tohleto je 1,5 x 1 m a má to 66 layers ve Photoshopu a třídimensní studio. Každá ta postavička má jednu vrstvu. To je šíleně velká file. A to jsem dělala v roce 2002. Já jsem dostala za to class A. Použila jsem skleněné figurky, protože to je daleko jednodušší, než

21 Rozhovor Jiřího Doležela s Martinou Müllerovou ze dne 12. dubna 2012

hnát lidi do studia. A místo kůže jsem použila sklo, bezbarvý a průhledný sklo. Takže ty figurky jsou vidět skrz ně. A s tím lidi měli strašný problémy.“[22]

Obr. 86. Martina Müllerová, Dream 2, z cyklu Digitální ilustrace, 2003.

Obr. 87. Martina Müllerová, Couple trans, z cyklu Digitální ilustrace, 2007.

Od letního semestru 2007 začíná na Murdoch Univerzity vyučovat výzkum a přípravu k diplomovým pracem. Jako fotografka spolupracuje s PR oddělením Murdoch University a fotografuje významné univerzitní události. Následkem snižování pracovních míst v důsledku finanční krize o místo v roce 2010 přichází.

V současné době působí jako konzultantka a supervisor pro Murdoch University a na stejné pozici působí pro další dvě perthské univerzity. Vrací se rovněž ke komerčnímu fotografování, když v roce 2012 zakládá firmu *Müller Photography* se zaměřením na reklamní a svatební fotografii.

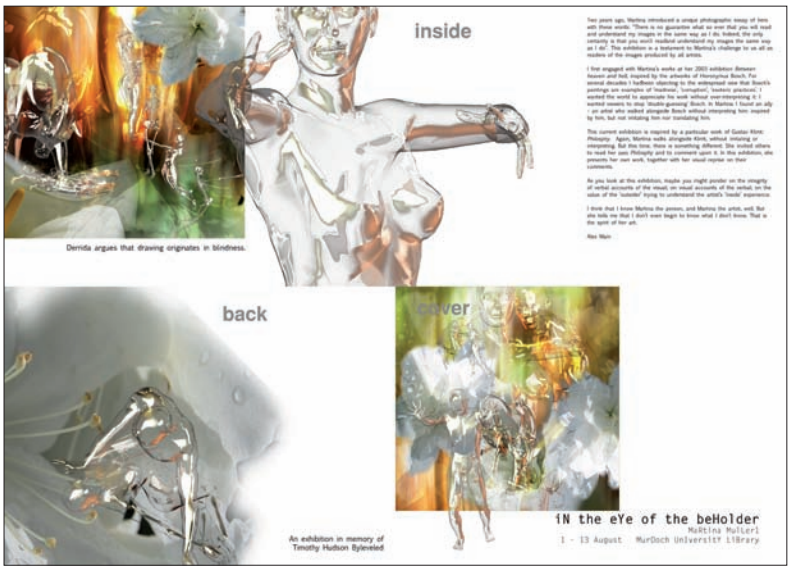

Obr. 88. Martina Müllerová, katalog k výstavě fotografií Mezi nebem a peklem, Murdoch University, 2003.

22 Rozhovor Jiřího Doležela s Martinou Müllerovou ze dne 12. dubna 2012

Spoločné výstavy:
2003 Metamorphosis, The Photography Gallery of Western Australia, Perth

Samostatné výstavy:
2001 Born of Pain & Born for Destruction, Murdoch University, Perth
2002 Rusted Dreams, Murdoch University, Perth
2003 Between Heaven and Hell Murdoch University, Perth
2007 In the Eye of the BeholderMurdoch University, Perth

Markéta Ondrušková (Kožušníková)
narozena 20. 5. 1966 v Ostravě
žije v Olomouci

Studia:
1980–1984 Střední umělecko průmyslová škola v Brně, obor fotografie
1987–1988 Lidová škola umění v Olomouci, obor fotografie (PaedDr. Miloslav Stibor)

Zaměstnání:
1984–1986 aranžérka u Národního podniku Výstavnictví Olomouc
1987–2003 fotografka Okresního střediska památkové péče v Olomouci
2003–dosud fotografka Muzea moderního umění Olomouc

Aktivně fotografuje od roku 1981. Do roku 1990 se zabývá převážně zátiším a krajinářskou fotografií. Mimo své zaměstnání se věnuje užité a reklamní fotografii.

Markéta Ondrušková se k fotografii dostala náhodou. V roce 1981, když byla přijata na Střední umělecko průmyslovou školu v Brně, byla vedením školy přeřazena na fotografický obor namísto původně zamýšlené grafiky. „*Ze začátku jsem z toho byla celkem špatná, protože foťák jsem opravdu nedržela v ruce. Naši, když fotili, tak taťka mi třeba foťák nepůjčil, abych ho nerozbila. Takže já jsem se musela opravdu od začátku, od nuly, všechno učit. Ohledně techniky a pochopit clonu, zaostřování, citlivost filmu a takové ty věci*," popisuje Markéta Ondrušková své začátky.[23]

„*Úplně první úkol bylo fotografování struktur. To si vzpomínám, že jsme chodili po městě a fotili různé zdi a struktury nebo někdo třeba i ateliérově, že si něco donesl. A vlastně jsem se tímto naučila i vyvolávat filmy, zvětšovat fotky. Naštěstí jsem v tom nebyla sama, tím že jsme tam byli tři, co vůbec nic neuměli, tak jsme si vzájemně v začátcích pomáhali*," dodává Markéta Ondrušková.[24]

Obr. 89. Markéta Ondrušková, z cyklu Lesní krajina, 1992.

23 Rozhovor Jiřího Doležela s Markétou Ondruškovou ze dne 13. července 2012
24 Rozhovor Jiřího Doležela s Markétou Ondruškovou ze dne 13. července 2012

NÁŠ FEJETON

Brněnské fotografické mládí

Střední uměleckoprůmyslová škola v Brně, jež nedávno oslavila šedesát let svého trvání, vychovala také řadu nadaných mladých fotografů, kteří mohou významně přispět k rozvoji tohoto nejmladšího oboru výtvarného umění. Značné zásluhy na rozvíjení jejich talentu mají především učitelé, kteří zde působili a působí.

Již profesoři poválečné fotografické speciálky vtiskli specifickou tvářnost výuce i fotografické produkci absolventů těchto let. Dlouhá léta tu vyučoval K. O. Hrubý, který vedl své žáky k pohotovému záznamu významných i každodenních událostí, k zachycení impresivně proměnlivé krajiny. V letech 1959—1974 řídil oddělení ing. Oldřich Staněk, velký znalec všech tajů fotografických procesů, jenž pečlivě studenty připravoval na jejich uplatnění v oboru užité fotografie. V roce 1977 byl vedením fotografického oddělení pověřen Vladimír Židlický. Výstavy žákovských prací v Brně (1981) a v Praze (1983) doložily, jak se Židlickému podařilo ovlivnit přirozené nadání některých žáků. Jiří Dvořák, Jiří Korecký, Jana Pospíchalová, Jaroslav Schön, Jiří Višek, Martin Vybíral a z mladších Roman Muselík už během studia zvládli „užitou" projesi a vytvořili fotografie, jež „nebyly jen kompozičními cvičeními, ale působivými výpovědmi, jakých u autorů ve středoškolském věku mnoho nebývá" (Vl. Birgus, Čs. fotografie, 1983, č. 11, s. 493).

Současný vedoucí oddělení užité fotografie Pavel Dias (Židlický byl v roce 1982 jmenován ředitelem školy), usiluje — společně s Františkem Chrástkem — o to, aby se v rámci výuky funkčně uplatnily všechny fotografické žánry, aby studenti vedle nezbytné technické rutiny získali základní zkušenosti ve fotografii reklamní, dokumentární, reportážní i výtvarné. Nově zpřesněný program a systém výuky sleduje dobrou přípravu absolventů fotografické speciálky pro praxi a zvýšení jejich profesionální úrovně, především v užité fotografii. Od dílčích kompozičních, světelných a strukturálních cvičení se postupuje až k náročnému fotografování architektonických komplexů a uměleckých děl ve ztížených světelných podmínkách, k informativním reportážním cyklům a k samostatné výtvarné tvorbě. Některé klauzurní práce dospívají nejen k dokonalému funkčnímu využití fotografií (např. fotografické ilustrování knih, fotografické kalendáře), nýbrž i k vystižení daleko širších a obsahově hlubších témat — ke komplexu ideových, výtvarných, dokumentárních a technických problémů. Např. v práci Žalm Moravy se měla fotograficky zobrazit atmosféra bývalých koncentračních táborů, z nichž některé byly přeměněny na památníky odboje, zachytit architektonický charakter těchto objektů, jejich dnešní využití i život, který se tu odehrává.

Současná tvorba absolventů fotografické speciálky dokládá, že době zvládli fotografii reklamní, módní, dokumentární i výtvarnou. Nejlepší fotografie charakterizují nekonvenčně řešené kompozice (Roman Muselík, Martin Vybíral), různé skladebné či pohybové efekty, jež slouží k výtvarnému ozvláštnění snímků (Markéta Kožušníková, R. Moudrý) nebo oživování výtvarných zásad konstruktivismu (Zdeněk Moravec, Jaromír Kalina, R. Muselík). Mezi dokumentárními fotografiemi vynikají monumentální, technicky zvládnuté záběry exteriérů a interiérů brněnských divadel (M. Kožušníková, Soňa Brokešová). Příkladem zajímavé klauzurní práce je zmíněný už cyklus fotografií Žalm Moravy od Jaromíra Kalíny, v němž se podařilo sloučit emotivní účinnost s dokumentární hodnotou.

Volná tvorba studentů SUPŠ překvapuje svou koncepční, názorovou i formální vyzrálostí a ukazuje dobrou znalost aktuálních tendencí současné výtvarné fotografie. V cyklu Město se Romanu Muselíkovi podařilo vystihnout tíživou, odcizenou atmosféru „panelového prostředí" a v kompozičně promyšlených záběrech upozornit na poetické kouzlo zšeřelých městských zákoutí, v nichž přítomnost člověka je vyjádřena osvětleným oknem či odjíždějícím autem. Koncipované fotografické obrazy M. Vybírala vycházejí z metaforizace všedního motivu, který je zpracován tak, aby vynikla povrchová struktura a architektonická stavba kompozice. Z principu stínohry těží kompozice Markéty Kožušníkové, ať již se jedná o zachycení světla na proměnlivé vodní hladině nebo o využití protisvětla v snímcích z dětské nemocnice.

Většina těchto nadaných mladých fotografů však marně hledá odpovídající uplatnění v praxi. Je škoda, že příslušné podniky, které nepochybně potřebují schopné reklamní dokumentární a reportážní fotografy, zatím nedávají přednost absolventům fotografické speciálky SUPŠ, na jejichž výchovu naše společnost již věnovala nemalé finanční prostředky. (BG).

Obr. 90. Lidová Demokracie, článek Brněnské fotografické mládí, květen 1984.

Po ukončení studia v roce 1984 se jí nepodařilo najít místo v oboru a pracovala dva roky jako aranžérka u Národního podniku Výstavnictví Olomouc. Od ledna 1987 nastupuje jako fotografka Okresního střediska památkové péče v Olomouci. Na podzim 1987 se setkává s Petrem Zatloukalem, který ji přivádí do fotoskupiny Miloslava Stibora při LŠU Olomouc.

Obr. 91 a 92. Markéta Ondrušková, z cyklu Bez názvu, 1988.

Pro Markétu Ondruškovou, která již chtěla podle vlastních slov fotografování „pověsit na hřebík", bylo zařazení do skupiny Miloslava Stibora důležitým momentem pro její další fotografický vývoj a směřování. Získává větší motivaci k práci na vlastní tvorbě, na kterou již téměř rezignovala, ve skupině vrstevníků si začíná více věřit a následkem toho ji fotografování znovu baví. Pro inspiraci chodí do krajiny, do lesů a na odlehlá místa.

Obr. 93–96. Markéta Ondrušková, z cyklu Zrcadlení, 1987.

Fotografie Markéty Ondruškové v sobě nesou poetický a melancholický nádech. Její tvorba v období fotoskupiny obsahuje zrcadlově spojované fotografie přírodních motivů a lesních zákoutí, ve kterých využívá grafických motivů v krajině, které zdůrazňuje omezenou tonální škálou a vhodně zvoleným denním světlem. Tyto výtvarné prvky násobí dalšími úpravami, jako je například kolorování. Autorka se však věnuje také čistě fotografickému pozorování oken ve městech a vytváří tak typologickou studii nejen architektonických detailů, ale i životního stylu, sociologický dokument o stopách našeho života na rozhraní soukromého a veřejného prostoru. Další oblíbený motiv vody zpracovává opět výtvarným až grafickým, abstrahujícím způsobem.

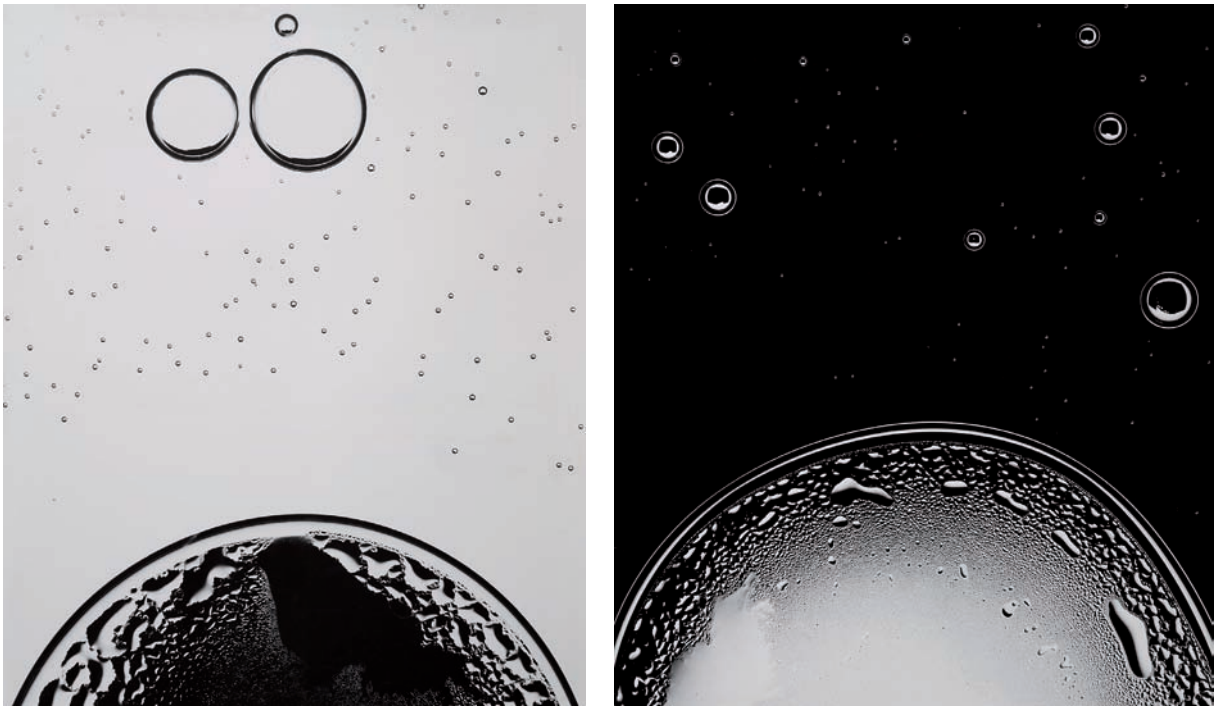

Obr. 97 a 98. Markéta Ondrušková, z cyklu Voda, 1988.

Pro Markétu Ondruškovou, která se zanedlouho provdá (říjen 1988) a začne mít starosti a povinnosti rodinného typu, znamená necelý školní rok ve skupině vedené Miloslavem Stiborem po všech stránkách nesmírně mnoho. Pod Stiborovým vedením uvěří, že by se fotografii mohla profesně věnovat a výsledkem toho je, že dnes, jak říká, má zaměstnání, které ji baví a těší se do práce.

Samostatné výstavy:

1996 Galerie ve dvoře, Olomouc
Výstavní síň Ekonomické školy v Ostravě

Miroslav Schubert
narozen 12. 7. 1961 v Olomouci
žije v Olomouci

Studia:
1986–1988 Lidová škola umění v Olomouci, obor fotografie (PaedDr. Miloslav Stibor)
1988–1990 Institut výtvarné fotografie SČF

Zaměstnání:
V letech 1979–1991 byl zaměstnán jako technik u Státních telekomunikací.
Od roku 1992 galerista a kurátor výstav Galerie Caesar v Olomouci.

Aktivně fotografuje od roku 1978. V osmdesátých letech vytvářel převážně výtvarně laděné fotografie z prostředí alternativní divadelní a rockové scény. V polovině devadesátých let fotografování zanechal. Od roku 2011 se zabývá digitálně manipulovanou fotografií.

Miroslav Schubert se dostal k fotografování již v útlém dětství, tak jako spousta mladých fotografů díky svému otci. Pan Schubert nebyl žádný fotoamatér, měl kompletní fotokomoru a další fotografické vybavení. Fotografoval své děti, rodinu, svátky, dovolené. „*To se vždycky jednou za půl roku, když bylo těch fotek víc, zatemnila celá kuchyně a to mě bavilo, už když jsem byl malej kluk a později, když mi bylo tak těch patnáct, tak jsem se o to focení začal zajímat trochu víc a to už jsem sám začal fotit,*“ popisuje své fotografické začátky Miroslav Schubert.[25]

Obr. 99 a 100. Miroslav Schubert, Divadlo, z cyklu Bez názvu, 1987–1995.

Schuberta v době dospívání oslovila hudba, zejména alternativní rocková scéna. V relativně mladém věku šestnácti let začal hojně navštěvovat koncerty a jezdit na polooficiální festivaly. Později navštěvuje vystoupení „divadel malých forem“ jako například tehdy v Prostějově sídlící Hanácké divadlo. Na akcích fotografuje především vystupující herce a hudebníky.

25 Rozhovor Jiřího Doležela s Miroslavem Schubertem ze dne 8. března 2012

Schubertovi šlo o zachycení atmosféry daného okamžiku, události. Fotografii se snažil zvýtvarnit, posunout od popisnosti okamžiku k imaginativnímu zneurčujícímu nadčasovému výrazu.
Miroslav Schubert používá herce jako neplacené modely – zajímá ho figurativní ztvárnění situace a pravidelně s fotografií dále pracuje, když snímky dotváří v temné komoře. Divadlo a koncerty většinou fotografuje na filmy Ilford 400, podexponované snímky ještě dále převyvolává. Nahřívá vývojky a experimentuje, kterak dosáhnout vyšší citlivosti filmů.

Obr. 101–104. Miroslav Schubert, Divadlo, z cyklu Bez názvu, 1987–1995.

Při práci s fotografií využívá velkého zvětšení, pracuje s radikálním výřezem, čímž dochází k vyšší zrnitosti fotografií. Zrno ve fotografii vnímá Schubert jako výtvarný prvek. Později do svých snímků stále více vstupuje. Fotografie již nejen nadržuje, ale nechává je dlouho namočené a po povolení citlivé vrstvy tuto sundává. Snímky různými způsoby odírá a vstupuje do zvětšenin barevnými tónovači, experimentuje s nanášením barvy, používá i lak na podlahy. Původní fotografie se snaží různými cestami přiblížit výtvarnému umění. Jeho práce jsou silně expresivní, často izoluje osamocenou figuru v nedefinovaném prostoru a barvou podtrhuje její výrazná gesta. Jsou to anonymní postavy, symbolizující člověka jako takového.

Obr. 105. Miroslav Schubert, Divadlo, z cyklu Bez názvu, 1987–1995.

„Samozřejmě spousta věcí vzniká náhodou. Buď pracuješ s náhodou, že se jí pokusíš nějak pomoct. Nebo naopak, když to máčíš dlouho ve vodě a změkne ti citlivá vrstva a pak to začneš odírat. Buď pro

to máš cit nebo nemáš. Nebo to přeženeš: můžeš zabrat víc a řekneš si: tak a teď jsem to zkazil. Toto je třeba plíseň, vyhozený snímky na nic, ležely dlouho v miskách ve vodě, neměl jsem čas, voda už vysychala a najednou se tam objevily zbytky plísně. A říkám: Ty brďo, to je vono! Opatrně vytáhnout, napnout, vysušit, přelakovat, abych zničil tu plíseň. Takže i taková náhoda ti k něčemu pomůže – to už se mi zdálo výtvarně zajímavý," popisuje Schubert svoji techniku práce s fotografií.[26]

Miroslav Schubert ještě po roce 1990 často fotografuje představení vizuálně se vymykajících alternativních divadelních souborů Dřevo a Teatr Novogo Fronta, postupně však fotografovat přestává. Hlavním důvodem je časová zaneprázdněnost při jeho činnosti kurátora výstav v nově vzniklé olomoucké Galerii Caesar. Tuto galerii založil v příznivém posametovém období v roce 1991 Spolek olomouckých výtvarníků. Galerie Caesar pod vedením Miroslava Schuberta se svým zaměřením profiluje na prezentaci současného českého, zahraničního, ale i regionálního umění a vedle olomouckého muzea umění patří k nejvýznamnějším galerijním institucím svého druhu nejen v Olomouci a na Moravě, ale i v celé České republice.

Obr. 106. Miroslav Schubert, Divadlo, z cyklu Bez názvu, 1987–1995.

Obr. 107–108. Miroslav Schubert, Divadlo, z cyklu Bez názvu, 1987–1995.

26 Rozhovor Jiřího Doležela s Miroslavem Schubertem ze dne 8. března 2012

Obr. 109. Miroslav Schubert, z cyklu Cyklus pro MK, 2012

Novým impulsem se pro Miroslava Schuberta stává společná výroční výstava Spolku olomouckých výtvarníků v roce 2011. Schubert, jenž je vyzván k účasti na výstavě, se již nechce prezentovat dvacet let starými fotografiemi. Vstupuje proto do vod pro něj dosud neprobádaných a vytváří sérii manipulovaných digitálních fotografií. Podkladem jeho děl jsou mu reprodukce obrazů nejmenovaného amerického malíře původem z jedné ze sovětských republik. Fotografie děl oblíbeného autora Schubert stahuje z internetu, barevně přetváří, retušuje v počítačových programech a za použití ořezu původního díla je transformuje do nové podoby a významu.

Podobnou technikou vytváří Schubert soubor *Imaginárních portrétů oblíbených malířů*, kdy vkládá rovněž z internetu stažené portréty do obrazu vybraných autorů.

Obr. 110–111. Miroslav Schubert, z cyklu Imaginární portréty, 2012.

Obr. 112. Miroslav Schubert, z cyklu Imaginární portrét, 2012.

Samostatné výstavy:
1991 Galerie Šternberk, Šternberk

Kolektivní výstavy:
1989 Setkání olomouckých výtvarníků, Hněvotín
1990 Kvasnosť, Galerie pod podloubím, Olomouc
Setkání olomouckých výtvarníků, Hněvotín
1991 Setkání olomouckých výtvarníků, Hněvotín
1993 Galerie Caesar in Luzern. Kornschütte Luzern, Švýcarsko
Galerie Caesar v Lucernu /repríza výstavy/ Vlastivědné muzeum, Olomouc
1996 Dojmy z České republiky, výstava okruhu autorů Galerie Caesar. Veenendaal, Holandsko
1998 Spolek olomouckých výtvarníků, Vlastivědné muzeum, Olomouc
2001 Magie van het onbekende / Magie neznáma, Veenendaal, Holandsko
2002 Galerie Patro, Olomouc
2004 Aus Olmütz, Nördlingen, Německo
2005 Aktuál 05, okruh autorů Galerie Caesar
2008 Velké prádlo, Galerie Caesar, Olomouc
2012 InterACTIO, Galerie G, Olomouc

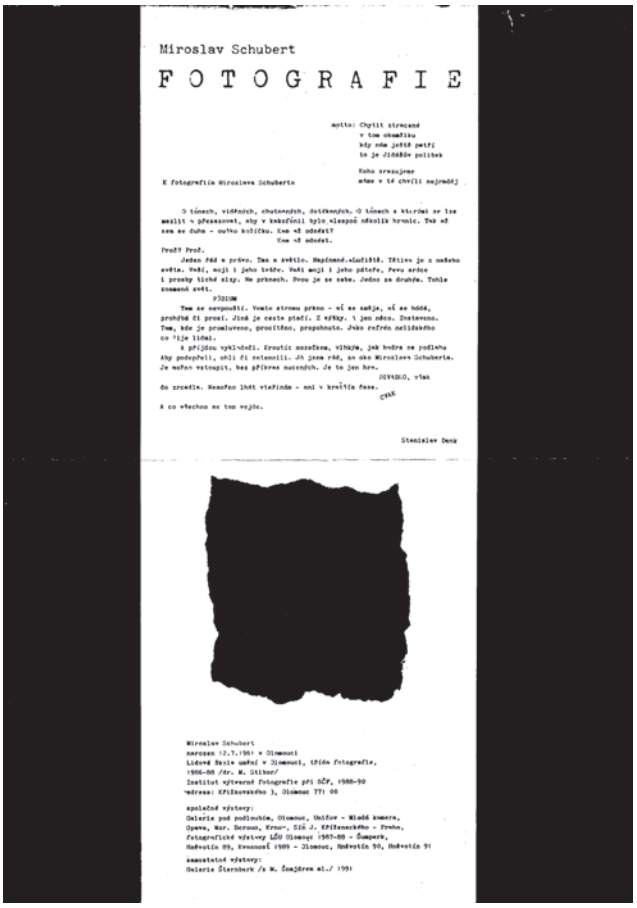
Miroslav Schubert
F O T O G R A F I E

Obr. 113. Miroslav Schubert, pozvánka na výstavu v Galerii Šternberk, 1991.

Petr Zatloukal
narozen 13.9.1956 v Kojetíně
žije v Olomouci

Studia:
1972–1976 Střední průmyslová škola elektrotechnická Olomouc
1976–1981 Vysoké učení technické v Brně, obor technická kybernetika
1986–1988 Lidová škola umění v Olomouci, obor fotografie (PaedDr. Miloslav Stibor)
1986–1989 Institut výtvarné fotografie SČF v Praze
V roce 1996 uskutečnil studijní pobyt na americké universitě St. Cloud University.

Zaměstnání:
1981–1988 různé projekce, Olomouc
1988–1994 učitel na SPŠE v Olomouci (výpočetní technika a počítačová grafika)
1992–dodnes Katedra výtvarné výchovy PdF UP v Olomouci (fotografie a počítačová grafika).

Aktivně fotografuje od roku 1981. Do roku 1990 se zabýval výhradně živou fotografií (dokumentární, divadelní a hudební). Toto období vrcholí obrazovou publikací *Gaudeamus* ze zákulisí okupační stávky studentů olomoucké university v roce 1989. V současné době pracuje jako volný fotograf a pedagog. Od roku 2000 se zabývá převážně užitou a reklamní fotografií.

Petr Zatloukal se dostal k fotografování v roce 1981 paradoxně během povinné vojenské služby v prostředí uzavřeného světa spojařské posádky v Havlíčkově Brodě. Potkal se tu s kamarádem, který měl dle tehdejších přísných vojenských nařízení povolený fotoaparát a mohl fotografovat i v objektu kasáren. Díky němu se přenesla tato „vymoženost" i na Petra Zatloukala, který začal zkoumat a objevovat možnosti fotografie. V dětství sice asistoval otci při vyvolávání snímků z rodinných dovolených, ale tehdy ještě motivaci k fotografování nepocítil. Po návratu z vojenské služby prodává Petr Zatloukal, do té doby aktivní hudebník, svoji bicí soupravu a za utržený obnos kupuje fotografické vybavení. „*Oženil jsem se a na tu muziku už nebylo moc času a fotografie mě chytla tak moc, že jsem muziku vyměnil za fotografii*," objasňuje klíčový moment pro své další směřování.[27]

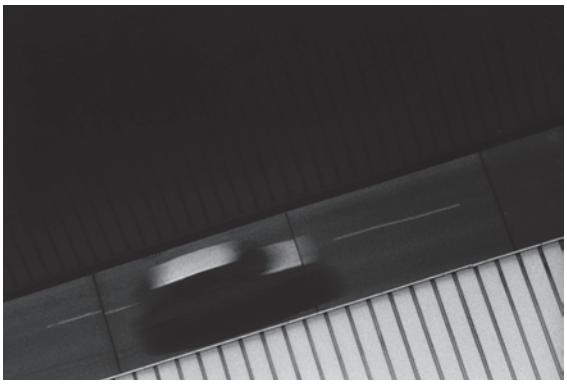

Obr. 114. Petr Zatloukal, z cyklu Situace, 1988.

Obr. 115. Petr Zatloukal, z cyklu Divadlo, 1988.

27 Rozhovor Jiřího Doležela s Petrem Zatloukalem ze dne 11. dubna 2012

Dalším výrazným zlomem pro fotografování Petra Zatloukala se stává rozchod s první manželkou v roce 1985. Zatloukal během týdne zhubne o deset kilogramů a fotografování se pro něj stává terapií. Není pro něj problém strávit deset hodin v temné komoře a zvětšovat snímky, nebo od rána do večera pracovat na fotkách. Potřebuje se něčím zaměstnat, aby na rozpad manželství zapomněl. Fotografie se tak pro něj stává určitou očistou, hnacím motorem a cestou, jak zaplnit volné místo po odchodu manželky se synem.

Po příchodu z povinné vojenské služby v roce 1982 Zatloukal zájem o fotografii prohluboval u olomouckého fotografa Ivo Přečka, který mu předával svůj pohled na věci kolem sebe a také s ním sdílel svůj zájem o surrealismus. Do tajů a zákonitostí reportážní fotografie ho zasvětil reportér Vladislav Galgonek. Velký vliv měl na začínajícího fotografa Jindřich Štreit, který již v té době pracoval na později vysoce oceňovaném cyklu ze života obyvatel sudetských vesnic na Bruntálsku *Vesnice je svět* a pořádal na Sovinci výstavy nezávislých výtvarníků z celé republiky.

Obr. 116. Petr Zatloukal, z cyklu Fotografie pro Viléma Reichmanna, 1987.

Prohlubující se zájem o fotografii vede Zatloukala k hledání těsnějšího kontaktu s fotografií. Chce někam patřit a v oboru se vzdělávat. Jeho zájem se brzy zúročí. Výtvarnice Jitka Tláskalová se mu jednoho dne zmiňuje o partě mladých lidí, která navštěvuje kurzy v olomoucké Lidové škole umění pod vedením Miloslava Stibora. „*Tenkrát v Olomouci nic jinýho nebylo, jen lidová škola umění. Existoval ještě Bořek Sousedík. ostravská konzervatoř. Už tenkrát fungoval. Byl jsem na jeho přednášce, která mě úplně fascinovala, byl úžasnej teoretik. To byla jediná možnost, bylo štěstí, že Stibor byl v Olomouci, kdyby tu nebyl, určitě by tu nebylo nic jako fotografický obor*," říká Petr Zatloukal.[28]

Obr. 117. Petr Zatloukal, z cyklu Fotografie pro Lee Friedlandera, 1988.

Obr. 118. Petr Zatloukal, z cyklu Preludium, 1988.

28 Rozhovor Jiřího Doležela s Petrem Zatloukalem ze dne 11. dubna 2012

Miloslava Stibora oslovuje v prosinci 1986. Ten s dodatečným příchodem dalšího člena fotografické skupiny souhlasí a jejím členům domlouvá, aby výrazně staršího spolužáka pokud možno přijali. Petr Zatloukal do kompaktní skupiny i díky své otevřené, přátelské povaze hladce zapadá. Jako dokumentarista je ve výtvarně zaměřené fotoskupině sice výjimkou a nad jeho dokumentárními fotografiemi parta ze Stiborovy skupiny občas shodně kroutí hlavami, ale jinak si s nimi skvěle porozumí. Zatloukal nachází platformu pro výměnu názorů, partnery pro pravidelnou diskusi. Přispívají k tomu i setkávání s kolegy v jeho ateliéru na olomouckém Dolním náměstí, kde se čas od času konají posezení nad lahví vína.

Obr. 119. Petr Zatloukal, z cyklu Panoptikum, 1989.

Obr. 120. Petr Zatloukal, z cyklu Panoptikum, 1989.

Velkým přínosem je pro něj, ale i pro další členy skupiny, možnost téměř neomezeného přístupu ke Stiborovi domů, do jeho ateliéru, kde mistr tráví většinu svého času a kde své žáky přijímá kdykoliv za ním někdo z nich přijde, ať už kvůli fotografii, zapůjčení zahraničních fotografických magazínů, anebo kvůli osobním problémům ve vztazích, v rodině, v zaměstnání. Stibor má vždy dveře otevřené.

Obr. 121. Petr Zatloukal, z cyklu Balaton, 1985.

Petra Zatloukala v počátcích jeho fotografování oslovuje dokumentaristická živá fotografie ve stylu humanistického fotožurnalismu. Pouliční výjevy, každodenní situace na ulici. Na dovolené v Maďarsku v roce 1985 zaznamenává život u tehdy populárního jezera Balaton a vzniká první s konkrétním záměrem tvořená dokumentární kolekce. S tímto souborem je v roce 1986 přijat na Institut výtvarné fotografie Svazu českých fotografů v Praze.

Obr. 122–123. Petr Zatloukal, z cyklu Balaton, 1985.

V dalším období od roku 1987, již pod vlivem prací lidí kolem Stibora ale i studia na Institutu výtvarné fotografie, se začíná zabývat výtvarnou dokumentární fotografií. Svému novému souboru prací, v němž zobrazuje stíny postav, dává název *Fotografie pro Lee Friedlandera.* "*To jsou pocitové věci, spíše práce se stínem, s náznakem. Datum je 1987, klasická záležitost Stiborova období*," říká dnes Petr Zatloukal.[29]

Obr. 124–125. Petr Zatloukal, z cyklu Tváře domů, 1987.

29 Rozhovor Jiřího Doležela s Petrem Zatloukalem ze dne 11. dubna 2012

Po roce 1986, po rozvodu s první manželkou, Petr Zatloukal prožívá velmi intenzivní fotografické období. Fotografie se mu stává nejen porozvodovou terapií, ale i určitou drogou. Přispívá k tomu i kombinace dvou škol, LŠU Olomouc pod vedením Miloslava Stibora a studium na Institutu výtvarné fotografie. Petr Zatloukal zaznamenává každodenní pouliční výjevy ve svém okolí, fotografuje dění na rockových koncertech a představení alternativních divadelních souborů, pracuje na souboru nalezených zátiší v Olomouci – ve městě, kde pracuje a žije. Má ateliér v domě U černého koně na Dolním náměstí. I pod dojmem života v centru zchátralého města vzniká soubor *Tváře domů* a další cyklus nalezených zátiší nazvaný *Fotografie pro Emilu Medkovou, Viléma Reichmanna*. Oba autory hluboce vyznává a v olomouckých uličkách jej oslovují podobně surreálné, zádumčivé momenty a motivy. Neúnavně pracuje na dalších tématech, dva roky jezdí do krnovské továrny na rádiopřijímače a trpělivě skládá kolekci „rozhlasových" zátiší *Preludium*. Pracuje na souboru *Panoptikum*, jenž přibližuje zákulisí tanečních soutěží, které jsou navenek pompézní a usměvavé, v zákulisí však drsné a nesmlouvavé.

Obr. 126. Petr Zatloukal, z cyklu Gaudeamus, 1989.

Přichází listopad 1989 a Sametová revoluce *„....přišla přesně v době, kdy mě ten dokument nejvíc zajímal, tím pádem revoluce přišla v době, kdy jsem byl nejvíc nachystanej. Už od první chvíle jsem věděl, co chci fotit, že chci fotit ty studenty. Že mě nezajímají viktorky na náměstí, dění v občanském fóru ani nikde jinde, ale že chci fotit dění na okupační stávce a z toho vlastně vznikla kniha Gaudeamus.*

Obr. 127–128. Petr Zatloukal, z cyklu Gaudeamus, 1989.

.... Mě se podařilo být u první akce, která v Olomouci byla. Najednou ty děcka z fildy, Komuna, přišly a říkaly: pojď, jdeme do divadla, něco se stalo v Praze. A budou to tam vysvětlovat. Takže jsme šli do divadla a už to bylo takový tajemný a tam to řekli naplno, že prostě zmlátili studenty na Národní třídě a že na protest neodehrají představení. A nehrálo se."[30]

„A já mám fotku z první demonstrace, kde Miky Pánek a Jarda Krejčí visí na mříži u grillu, před nima stojí asi padesát lidí, oni jim čtou nějaký prohlášení, kolem těch padesáti lidí je kordon policistů. A já jsem stál za nima a pak jsm šel mezi ně. A mám z toho fotku, byla to úvodní fotka té kolekce, co byla teď po dvaceti letech. To byla první demonstrace v Olomouci, a to jsme nevěděli, jestli nedostanem po uších. Protože to byl hlouček obklopenej policajtama a kdo se dostal dovnitř, už nemohl ven. Já jsem cvakl fotku, kdy vpravo stojí VB[31] a vlevo malej hlouček a ty dva visí na té mříži. A pak jsem šel s těma děckama večer na kolej a tam se začalo oslavovat. Tam už to začalo. Myslím, že to bylo ještě v neděli večer, kdy Víťa Pohanka a Libor Práger a prostě ta parta začali organizovat, že udělají ten stávkový výbor. Oni byli ti první, takže to byla přímo ta komuna....

Obr. 129. Petr Zatloukal,
z cyklu Gaudeamus, 1989.

Já tam chodil třeba v noci na to fotografování. Nastavil jsem si budíka třeba na čtyři hodiny na pět na ráno a šel fotit. Já jsem bydlel na tom Dolním náměstí, měl jsem to kousek a byl jsem tam pečenej vařenej. Zajímaly mě akce pořádané studenty a to, co se dělo v okupační stávce v tom baráku. Kuchyň, sekce, plakátovačky, tiskařky, písařky a takový ty funkce co oni tam měli. To začalo nějak samo. To nikdo neříkal a tak nějak se všichni dovtípili, co je třeba dělat, a dělali to....

30 Rozhovor Jiřího Doležela s Petrem Zatloukalem ze dne 11. dubna 2012
31 Veřejná bezpečnost, dřívější policie

Pro mě bylo hrozný, že jsem přišel do těch tříd, který byly znova vymalovaný, byly tam lavice a nic víc. To byla depka.Tam jsem si uvědomil, že co nemám nafocený, to už nikdy neuvidím. To už nebudu mít, protože to už není. To bylo jak sen, prostě ses probudil ze sna a byls v normální třídě, vymalovaný, vpředu lavice a nic.“[32]

Obr. 130. Petr Zatloukal, z cyklu Gaudeamus, 1989.

Na souboru fotografií ze studentské okupační stávky z prostředí Univerzity Palackého (UP) v Olomouci pracoval Petr Zatloukal díky blízkým kontaktům s Komunou, jak se nazývala skupina asi patnácti studentů především z prostředí katedry anglistiky Filozofické fakulty. Díky nim se ocitl v centru dění od samotného počátku. Členové Komuny, zakladatelé stávkového výboru studentů, jej vyzvali, aby je jako fotograf doprovázel na první akce a dokumentoval dění kolem stávkového výboru. Zatloukal se tak dostává, podobně jako Josef Koudelka při invazi vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968 do stavu vytržení a soustředí se pouze na fotografování. Systematicky zaznamenává dění v centru studentské revoluce. Fotí studentská shromáždění, demonstrace, happeningy, vyjednávání studentů s vedením fakulty a univerzity. Vstává ve čtyři hodiny ráno, aby vyfotografoval přípravu jídla v kuchyni stávkujícími studenty obsazené Filozofické fakulty UP, improvizované noclehárny, tisk a rozvoz letáků. Systematicky snímá každodenní mravenčí práci a nasazení stovek studentů až do zvolení Václava Havla prezidentem 29. prosince 1989.

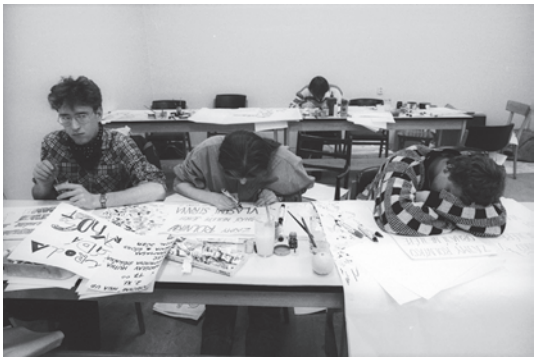

Obr. 131–132. Petr Zatloukal, z cyklu Gaudeamus, 1989.

32 Rozhovor Jiřího Doležela s Petrem Zatloukalem ze dne 11. dubna 2012

Obr. 133–134. Petr Zatloukal, z cyklu Gaudeamus, 1989.

„To byla jediná chvíle, kdy jsem fotil tak jak dejchám. Chodíš a fotíš. Já jsem s tím měl docela problém, já jsem po tom listopadu přestal fotit dokument, protože jsem najednou měl pocit, že není co fotit. To mám do dneška. Když vidím spoustu těch takzvaně dokumentárních fotek, tak já je nechápu, Nevím, proč jsou vyfocený.“[33]

Výsledky své neúnavné dokumentární práce ze zákulisí okupační stávky studentů olomoucké univerzity v roce 1989 shromáždil Petr Zatloukal ve fotografické publikaci *Gaudeamus*, kterou vydává v roce 1990. Zároveň kompletuje stejnojmennou výstavu fotografií, která úspěšně putuje po tehdejším Československu i v zahraničí.

Obr. 135–138. Petr Zatloukal, z cyklu Tváře Ameriky, 1996.

V roce 1996 Zatloukal uskutečňuje studijní pobyt na americké St. Cloud University v Minnesotě, kde vytváří fotografický cyklus *Tváře Ameriky*. Širokým objektivem fotografuje přední masky amerických aut. Je to jeho reakce na fascinaci Amerikou, designem a rozměrem amerických automobilů,

33 Rozhovor Jiřího Doležela s Petrem Zatloukalem ze dne 11. dubna 2012

jejichž masky mu připomínají obličeje. Každou fotografii později doplňuje o originální rám, který souzní s typem tváře konkrétního vozidla.

V současné době Petr Zatloukal vyučuje na katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty University Palackého v Olomouci fotografii a počítačovou grafiku. Při zaměstnání se zabývá rovněž užitou a reklamní fotografií a studuje doktorandské studium na Fakultě umění a designu v Ústí nad Labem. Po létech se znovu vrací k tématu nalezených zátiší se souborem *Mechanismy (Via Ultima)* – vyhledává odložené vraky automobilů v krajině, jenž prorůstají zpět do přírody. Soubor vtipně kontrastuje s předchozími snímky pompézních amerických „auťáků" z cyklu *Tváře Ameriky.*

Obr. 139–140. Petr Zatloukal, z cyklu Mechanismy (Via Ultima), 2010–2012.

Samostatné výstavy:

1987 Panoptikum, S klub, Olomouc
1988 Panoptikum, Kulturní dům Sigma, Olomouc
1990 Gaudeamus, Univerzita Palackého, Olomouc
Gaudeamus, Galerie firmy Kodak, New York, USA
Gaudeamus, Mount Mercy College, Iowa, USA
Gaudeamus, Etnografické Muzeum, Vídeň, Rakousko
Gaudeamus, Jedenspeigen, zámecká galerie, Rakousko
1991 Gaudeamus, Galerie Delt-art, La Chaux de Fonds, Švýcarsko
1992 Nalezená zátiší, Galerie Artama, Praha
Retro, Galerie Šternberk
1994 Hudba, Snake klub, Olomouc
1997 Tváře Ameriky, Kabinet MÚZ, Brno
Divadelní fotografie, Kabinet MÚZ, Brno
Iggy*Pop*Art, Depo 8, Olomouc
1998 Iggy*Pop*Art, Galerie Na hrázi, Kojetín
Tváře Ameriky, Galerie G, Pelhřimov
Divadelní fotografie, Galerie Na hrázi, Kojetín
Iggy*Pop*Art, Bar&Gallery Callysto, Hradec Králové
Tváře Ameriky, Paradox Bar, Hradec Králové
2004 Gaudeamus, Galerie Konvikt, Olomouc Gaudeamus, Galerie Moravského divadla, Olomouc
2006 Gaudeamus, Galerie gymnázia, Litovel
2008 Iggy*Pop*Art, Galerie Konvikt, Olomouc Tváře Ameriky, Galerie Konvikt, Olomouc
2009 Gaudeamus, Galerie Vlastivědného muzea, Olomouc
2011 Gaudeamus, galerie Kultufabrik, Veenendaal, Holandsko

Kolektivní výstavy:

1989 Bienále, Galerie G4, Cheb
Trienále divadelní fotografie, Novi Sad, Jugoslávie
1990 Bienále, Galerie G4, Cheb
Gaudeamus, Vlastivědné Muzeum, Olomouc
Nalezená zátiší, Muzeum, Nysa, Polsko
1993 Módní fotografie, Stará radnice, Brno
1995 Deset z Olomouce, Court Gallery, Kunitachi, Japonsko
1996 Gaudeamus, St. Cloud State University, Minnesota, USA
Amerika, Univerzita Palackého, Olomouc
1997 Umělecké řemeslo dnes, Univerzita Palackého, Olomouc
Potopa 97, Galerie Caesar, Olomouc
Potopa 97, různá města v Evropě
1998 Tradiční řemesla regionu Haná, Vlastivědné muzeum, Olomouc
Potopa 97, různá města v Evropě
1999 O co nám to tenkrát vlastně šlo… Galerie Zbrojnice, Olomouc

Závěr

Miloslav Stibor se prokázal jako vynikající pedagog především svým celkovým přístupem ke skupině svých žáků. Dokázal spojit dvě úrovně jejich pokročilosti, integrovat vyzrálejší osobnosti a méně zkušené fotografy z hlediska tvůrčího vývoje v jeden celek, a vytvořit tak jiskřivé kreativní prostředí pro všechny členy.

Uvědomil si, že v dané chvíli jeho žáci pro svůj růst nepotřebují uplatňovat školní osnovy a striktně dodržovat metodické postupy, ale že je nutný individuální přístup, diskuse a podpora jejich talentů a kreativního cítění.

Stibor to mohl bezesporu dokázat díky své široké pedagogické zkušenosti i z předchozí výuky na Univerzitě Palackého, kde se setkával a pracoval se staršími studenty. Proto mohl vysokoškolský akademický přístup uplatnit i při vedení skupiny v LŠU.

Zároveň mu v tomto pedagogickém přístupu musela být klíčovou oporou i jeho životní zkušenost jako taková. V době vzniku skupiny mu bylo padesát sedm let, byl to vyzrálý muž s velkou životní zkušeností, zahraniční praxí a mezinárodním rozhledem (je důležité podotknout, že v dané době komunismu Stiborova zkušenost a rozhled výrazně přesahovaly hranice tehdejšího sovětského bloku). Ctil svobodu názoru a tvůrčí svobodu a věděl, v jakém prostředí vyrůstají skutečné talenty.

V neposlední řadě byl sám kvalitním a oceňovaným fotografem, který si svým talentem zajistil místo v české fotografii. Jeho akty a práce se světlem patří mezi ta nejlepší díla, jeho jméno patří a má pevné místo v historie české fotografie.

Formát své osobnosti bezesporu prokázal například tím, že mladým fotografům přepustil část svého výstavního prostoru v pražské Galerii Jana Kříženeckého v PKOJF, a umožnil jim tak prezentovat se v centru fotografického dění v Praze. Přístup, který svědčí o jeho nadhledu a osobnostní vyzrálosti – ve světě umělecké fotografie, který se stejně jako každý jiný obor vyznačuje výraznou konkurencí – nebývá příliš častý, spíše ojedinělý.

Kombinace všech výše uvedených faktorů, doplněná charismatem, mocnou energií Stiborovy osobnosti a zároveň jeho respektem vůči svým žákům, musela zákonitě vést k jedinečnému vztahu a vazbě, která skupinu naplňovala.

Výsledky a přínos práce Miloslava Stibora výstižně charakterizuje Milena Valušková, když říká, že „*Stibor z nich vychoval velmi sebevědomé lidi.*“[34] Jenom člověk, který má dostatečné sebevědomí jít proti proudu, má šanci objevit něco nového. Kdo je jen poslušný systému a dělá věci tak, jak by se měly dělat, často své myšlení uzavírá v zažitých stereotypech – Miloslav Stibor naučil své žáky hledat cesty, jak by to mohlo jít, a ne si zdůvodňovat, proč něco nejde.

34 Rozhovor Jiřího Doležela s Milenou Valuškovou ze dne 12. července 2012

Obr. 141. Miloslav Stibor a skupinový portrét členů fotoskupiny z roku 2009. (zleva doprava Petr Zatloukal, Josef Masničák, Jiří Hlobil, Markéta Ondrušková, Táňa Kasalová, Jiří Kopáč, Miroslav Schubert, Michal Macků).

Přílohy

Z rozhovoru s Petrem Zatloukalem ze dne 11. dubna 2012

„Pro mě byl Stibor něco jako kamarád. Vůbec jsem nepociťoval, že je to nějaká autorita, to z něj vyzařovalo samo o sobě, a on se ke mně choval natolik příjemně, že jsem vůbec nepociťoval stud na cokoliv se zeptat, říct co se mé práce týče. On nás měl normálně lidsky rád, jako svoje ne děti, ale svoje hodně blízké lidi. Stibor měl pro mne zcela zásadní význam, ve smyslu uvedení do světa fotografie. Do té doby jsem se v tom plácal úplně sám, a najednou se otevřela opona. Uvedení do kumštu tohoto typu, to bylo přes něj. To, co se dál odehrávalo, že jsem nafotil Gaudeamus, byl v Americe a tak, to jsou konsekvence toho zasvěcení. Zasvěcení do toho kumštu a celého dění, to byl Stibor opravdu. I když já se nemůžu považovat za jeho žáka, ani nechci, to nejde. Když se podíváš na moje fotky, tam není figura, aranž, inscenovaná fotka, figurální fotka, jednoduché tvary, tvrdé stíny, všechny ty atributy co jsou Stiborovy věci, ale to nevadí, to je jenom jeho forma a moje forma. Ale to společné, to, co mi předal, to prostě je neoddiskutovatelné.

Každopádně mě naučil to, co teď dělám. Vlastně nepřímo využívám všechny ty prožitky, zkušenosti, které jsem prožil s ním. Přitáhl mě k výuce fotografie. Protože jedna věc je být fotografem a druhá je umět to vysvětlit, a mít tu trpělivost a být zaujatý procesem výuky. Nechci si hrát na velkého didaktika, ale mě to s těma děckama baví, to je obrovská energie, ale myslím, že Stibor fungoval úplně stejně. To je obrovský mozkový potenciál těch děcek, který tě žene a nedá ti usnout, musíš být pořád ve střehu, protože oni jsou chytří jak lišky, a musíš pořád vědět, nebo mít skoro na všechno odpověď. Vyprávím nějakou látku, a teď do toho vsunu nějakou veselou historku z natáčení, jak jsem v Praze fotil to a to, a teď vidíš, jak oni zbystří. To víš jenom ty, ten prožitek a to jim sděluješ a to je pro ně strašně důležité. A to mám díky němu, o tom jsem takhle naučen přemýšlet a mluvit...“

Z rozhovoru s Martinou Müllerovou ze dne 12. dubna 2012

„On to byl báječný chlap, my jsme ho měli za příklad, velmi jsme si ho vážili, a nepamatuji si, že bych o něm přemýšlela jinak než pozitivně a v nejlepším světle. Byl to člověk, který držel slovo, co řekl, to udělal a udělal víc než řekl, bylo na něj spolehnutí a dveře byly otevřený. Byli jsme mladí a hloupí, a když jsme za ním přišli třeba i s osobními problémy, tak otevřel láhev vína a povídalo se. Nevím o nikom, komu by na jeho schodech nebo před dveřmi řekl, že nemá čas, to on prostě všeho nechal. Stibor nás vedl v tom věku, kdy se tvoří charakter a osobnost, a měl obrovský vliv na nás na všechny. Člověk by si přál, aby takových lidí bylo víc na světě. Když jsem se dozvěděla, že zemřel, tak mi vyhrkly slzy. A najednou mi docházelo, já jsem mu neřekla tohle a támhleto...

Vždycky když jsem přiletěla, tak jsme povídali celé hodiny, a když najednou ta možnost není... On byl něco jako náš mentor. On měl na nás na všechny obrovský vliv, na umění, na tvorbu, ale v osobních životech taky. Když najednou zemře někdo takový a ta možnost není popovídat s tím člověkem, který je nám tak hrozně drahý, je to hrozně těžké, já když jsem se to dozvěděla, najednou jsem hrozně zpanikařila. Člověk najednou zůstane sám, a odpovědi nepřicházejí. A je jedno, kolik nám je, ale na druhou stranu on nám dal tolik, že by nám to mělo stačit celý život. A doufejme, že to, co nám dal, se odrazí i na našich dětech.“

Společné výstavy fotoskupiny Miloslava Stibora při VO LŠU v Olomouci z let 1987–1995.

Galerie pod podloubím, Olomouc, 5. 6. 1987–26. 6. 1987
Vystavují: Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Jiří Kopáč, Michal Macků, Josef Masničák, Miroslav Schubert, Alfréd Blaho, Jiří Černý, David Folprecht, Zdeněk Náplava, Petr Procházka,

Mladá kamera, 4.–6. 3. 1988, Sál SK ROH Uničovských strojíren, Uničov
Vystavují: Jiří Černý, David Folprecht, Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Jiří Kopáč, Markéta Kožušníková, Michal Macků, Josef Masničák, Zdeněk Náplava, Petr Procházka, Miroslav Schubert, Petr Zakopal, Petr Zatloukal

Lidová škola umění v Opavě a okresní knihovna Petra Bezruče v Opavě, 15. 3.–15. 4. 1988 Vystavují: Jiří Černý, David Folprecht, Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Jiří Kopáč, Markéta Kožušníková, Michal Macků, Josef Masničák, Zdeněk Náplava, Petr Procházka, Miroslav Schubert, Petr Zakopal, Petr Zatloukal

Lidová škola umění, Moravský Beroun, 21. 5.–29. 6. 1988
Vystavují: Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Jiří Kopáč, Markéta Kožušníková, Michal Macků, Josef Masničák, Petr Procházka, Miroslav Schubert, Petr Zatloukal

LŠU Krnov, výstavní minisíň V parku (Dvořákův okruh 21), Krnov, 23. 9.–23. 10. 1988
Vystavují: Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Jiří Kopáč, Markéta Kožušníková, Michal Macků, Josef Masničák, Petr Procházka, Miroslav Schubert, Petr Zatloukal

Galerie Jana Kříženeckého, Park kultury a oddechu Julia Fučíka, Praha, 11. 11.–11. 12. 1988
Vystavují: Miloslav Stibor a fotoskupina VO LŠU Olomouc: Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Jiří Kopáč, Markéta Kožušníková, Michal Macků, Josef Masničák, Petr Procházka, Miroslav Schubert, Petr Zatloukal

Dům kultury ROH PRAMET, Šumperk, Dílna 89‘ 3. 3–22. 3. 1989
Vystavují: Jiří Kopáč, Markéta Ondrušková, Michal Macků, Josef Masničák, Miroslav Schubert, Petr Zatloukal

Galerie Aura, Olomouc, Olomouc–Austrálie a zpět, 22. 6–2. 7. 1995
Vystavují: Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Jiří Kopáč, Markéta Ondrušková, Michal Macků, Josef Masničák, Petr Procházka, Miroslav Schubert, Miloslav Smolka, Miloslav Stibor, Petr Zatloukal

Literatura

Birgus, Vladimír Stiborova Fotografie pro lidové školy umění, Československá fotografie 8/1981 str. 349

Dusík, David Fotografické výstavy v Galerii V podloubí v Olomouci, bakalářská diplomová práce (2012)

Dvořák, Karel Miloslav Stibor, publikace, edice Podoby, fotografická řada, svazek 4 (1984)

Horníček, Miroslav – Baran, Ludvík: *Miloslav Stibor*. Profil, Ostrava (1990)

Kavčáková Alena, Myslivečková Hana, Vydra Josef (1884–1959) v kontextu umělecké a výtvarně pedagogické avantgardy 20. století: historie a současnost univerzitního výtvarného vzdělávání v Olomouci, vydala Univerzita Palackého v Olomouci, (2010)

Kopáč, Jiří Banát, krajané v Rumunsku, katalog k výstavě, Grapo, (2000)

Macků, Michal K sídlišti 8, publikace do předmětu Dokumentární fotografie, IVF (1988)

Proměny v čase, katalog, Výstava výtvarných prací žáků a studentů Základní umělecké školy Miloslava Stibora v Olomouci, vydalo Vlastivědné muzeum Olomouc (2010)

Rozsíval, Pavel Fotograf Michal Macků, magisterská diplomová práce (2005)

Rywiková, Bohdana: *Co všechno řeknou fotografie – povídání o fotoskupině VO-LŠU v Olomouci.* In: Kulturní měsíčník, Ostrava, 1989, č. 2, s. 17–18

Skleník, kapitoly z dějin olomoucké výtvarné výchovy 1969–1989 katalog k výstavě, vydalo Muzeum moderního umění v Olomouci (2009)

Sobotka, Jakub Monografie Milena Valušková, bakalářská diplomová práce (1996)

Stibor, Miloslav Fotografie pro lidové školy umění, Státní pedagogické nakladatelství (1982)

Stibor, Miloslav, Fotografie, publikace k výstavě, vydalo Muzeum moderního umění v Olomouci (2007)

Stibor, Miloslav Čím jsem byl, byl jsem rád, 1927–2007 katalog k osmdesátinám Miloslava Stibora, tiskárna ČD Olomouc (2007)

Vaněk Miroslav, Mücke Pavel, Pelikánová Hana, Naslouchat hlasům paměti, teoretické a praktické aspekty orální historie – Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, (2007)

Zatloukal Petr, Gaudeamus, Univerzita Palackého v Olomouci, (2009)

25 let výtvarného oboru LŠU v Olomouci. Vydal VO-LŠU v Olomouci jako průvodce výstavou žákovských prací ve Vlastivědném muzeu v Olomouci, (1985)

Internetové zdroje:

www.itf.cz
www.wikipedia.org
www.galeriecaesar.cz
www.michal-macku.eu
www.digitalangels.com.au
www.accentphotography.net.au
www.digitalangels.com.au
www.olmuart.cz
www.zusmsol.cz

Katalogy a pozvánky k výstavám:

FOTOGRAFIE, výtvarný obor LŠU Olomouc, Galerie /PP/ červen 1987 Vydal VO-LŠU Olomouc u příležitosti výstavy prací specializované fotografické skupiny v Galerii pod podloubím, červen 1987. Tisk MTZ 11 Olomouc

Fotografie členů skupiny při VO-LŠU Olomouc, katalog k výstavě, SK ROH Uničovských strojíren Uničov, Mladá kamera Uničov 1988

FOTOGRAFIE Výstava prací žáků specializované fotografické skupiny výtvarného oboru Lidové školy umění Olomouc, pozvánka k výstavě v Lidové škole umění a v knihovně Petra Bezruče v Opavě 1988

Výstava fotografií členů fotoskupiny výtvarného oboru LŠU Olomouc, pozvánka a plakát k výstavě v LŠU Krnov, výstavní minisíň V parku (Dvořákův okruh 21) Krnov,1988

Miloslav Stibor a fotoskupina VO LŠU Olomouc, pozvánka k výstavě v Galerii Jana Kříženeckého, Park kultury a oddechu Julia Fučíka, Praha 1988

Fotografické variace, pozvánka k výstavě v domě kultury ROH Pramet Šumperk 1989

Olomouc Austrálie a zpět, Galerie Aura, Olomouc 1995, pozvánka, plakát k výstavě

Jmenný rejstřík

A
Adámek, Luděk 26
Armenti, Mario 30

B
Basiková, Bára 18
Bébar, Otto 26
Bébarová, Jana 26
Bieleszová, Štěpánka 8
Birgus, Vladimír 11, 21
Blaho, Alfréd 12, 14, 17, 18, 27, 29, 34, 44, 74
Bosch, Hieronymus 50

C
Cenkl, Martin 24

Č
Černý, Jiří 27, 74

D
Daněk, Ladislav 26, 40
Denková, Zuzana 26
Ďuriš, Jiří 26

F
Folprecht, David 12, 17, 18, 27, 29, 34, 44, 74
Friedlander, Lee 62, 64

G
Galgonek, Vladislav 35, 62
Graubner, Jan 35

H
Havel, Václav 67
Havlíčková, Dagmar 26
Havlík, Vladimír 26
Hejný, Josef 23
Hlobil, Jiří George 12, 13, 17, 18, 19, 26, 28–31, 44, 49, 50, 72, 74
Hlobilová, Martina 12, 17, 18, 74. *Viz také* Müllerová, Martina
Hlobilová, Michaela 31
Hlobilovi (manželé) 14, 22, 30, 34, 49, 50. *Viz také* Hlobil, Jiří George; *Viz také* Hlobilová, Martina

J
Jakubec, Tomáš 24
Jan Pavel II. 36
Jochmann, Petr 26

K
Kalhous, Michal 23, 24
Kasalová, Táňa 12, 14, 17, 27, 44, 72
Kopáč, Jiří 17, 18, 21, 26, 32–36, 39, 44, 72, 74
Kopáčová, Věra 15, 18
Kosková, Inge 26
Koudelka, Josef 67
Kožušníková, Markéta 74. *Viz* Ondrušková, Markéta
Krejčí, Jaroslav 66
Krynytsky, Vladimir 24
Kučera, Alois 8
Kuščinskij, Taras 29

M
Macků (manželé) 26
Macků, Michal 15, 17, 18, 19, 21, 25, 26, 34, 37–42, 44, 72, 74
Masničák, Josef 12, 13, 14, 17, 18, 21, 26, 29, 34, 43–47, 45, 72, 74
Mather, Tomáš 24
Medková, Emila 65
Mühlbarter, Ivo 28, 43, 44
Müllerová, Martina 12, 26, 29, 48–52, 73. *Viz také* Hlobilová, Martina

N
Náplava, Zdeněk 19, 27, 74
Novotná-Prágerová, Veronika 12, 17, 18, 27, 29
Novotný, Radko 23

O
Ondrušková, Markéta 17, 21, 26, 53, 72, 74

P
Palarčík, Petr 26
Pánek, Miky 66
Peřina, Luděk 23, 24
Pohanka, Vít 66
Práger, Libor 66
Pražáková, Eleonora 26
Procházka, Petr 18, 27, 74
Procházková, Iva 15
Přeček, Ivo 62
Přindiš, Oskar 26

R
Reichmann, Vilém 62, 65
Rozsíval, Pavel 37
Rywiková, Bohdana 25, 45

S
Schubert, Miroslav 17, 18, 21, 25, 26, 34, 44, 56–60, 72, 74
Smolka, Miloslav 26, 27, 74
Sobotka, Jakub 23, 24
Sodoma, Zdeněk 23, 24
Sosna, Jiří 24
Sousedík, Bořek 62
Stibor, Karel 7
Stibor, Miloslav 7, 7–26, 8, 18, 28, 29, 30, 32, 34, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 48, 49, 53, 54, 55, 56, 62, 63, 64, 65, 71, 72, 73, 74
Stiborová, Eva 9, 10, 13

Š
Šnajdr, Miroslav ml. 26
Šnajdr, Miroslav st. 26
Štěrbová, Jana 27
Štreit, Jindřich 17, 40, 62

T
Tláskalová, Jitka 62

V
Vacl, Jaroslav 26
Valušková, Milena 21, 22, 23, 24, 25, 26, 71
Vozák, Petr 23

Z
Zakopal, Petr 27, 74
Zatloukal, Petr 17, 21, 25, 26, 44, 54, 61–68, 72, 73, 74
Závodný, Robin 24, 25

Ž
Žlebek, Jiří 20